

WESTMÄRK

Letnik XXIII.

Celovec, petek, 5. april 1968

Štev. 14 (1348)

Resnična kultura je širina

Proslava 60-letnice Slovenske prosvetne zveze

Slavnostna prireditev ob 60-letnem jubileju naše osrednje kulturne organizacije Slovenske prosvetne zveze minulo nedeljo popoldne v Celovcu je bila spet prepričljiva manifestacija življenjske volje in nezlomljive moči slovenskega ljudstva na Koroškem. Veliko dvorano Doma glasbe so napolnili — tokrat že drugič tekom enega meseca — ljudje iz vseh krajev naše zemlje. Prišli so iz vasi ob Zili, iz Roža in z Gur ter iz Podjune; prišli so stari in mladi, izobraženci, delavci, kmetje, mladina. Prišli pa so predvsem vsi tisti, ki jim je kultura srčna zadeva — stari zaslužni prosvetasi in njihovi nasledniki, ki danes požrtvovalno in nesebično gojijo našo slovensko ljudsko prosveto.

Jubilejne proslave so se udeležili tudi številni častni gostje, ki so s tem izrekli priznanje naši osrednji kulturni organizaciji ter sploh kulturno-prosvetnemu delu koroških Slovencev. Med njimi so bili koroški deželni glavar Hans Sima, član izvršnega sveta SR Slovenije Bojan Lubej, jugoslovanski generalni konzul v Celovcu dipl. inž. Karmelo Budihna s konzulom Željkom Jegličem, kulturni ataše prvi svetnik jugoslovanskega veleposlaništva na Dunaju Marinkovič, mestni svetnik Walfried Teuber kot osebni zastopnik celovškega župana Ausserwinklerja, predsednik Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije Branko Babič, predsednica komisije za manjšinska vprašanja pri republiški konferenci SZDL Slovenije Majda Bojčeva, predsednik Hrvatskega kulturnega društva na Gradiščanskem direktor

Alfonz Kornfeind na čelu delegacije gradiščanskih Hrvatov, vodja manjšinskega šolskega oddelka okrajni nadzornik Rudi Vouk, predstavniki obmejnih občin in kulturno-prosvetnih organizacij iz Slovenije ter zastopniki narodnih, kulturnih in gospodarskih organizacij koroških Slovencev.

Ob svojem jubileju je prejela Slovenska prosvetna zveza številna pisma in brzojavke s čestitkami, izmed katerih je predsednik na prireditvi prebral pismo ministra dr. Piffli-Perčevića, brzojavko Slovenske prosvetne zveze iz Trsta, pozdrave Hrvatskega fiskarskega društva na Gradiščanskem ter pisma nekaterih prosvetnih društev iz Slovenije.

O poteku slavnostne prireditve poročamo na tretji strani.

„Verujemo v življenjsko voljo in stvariteljsko moč našega ljudstva“

Slavnostni govor predsednika SPZ dr. Francija Zwittera

Ob 60-letnem jubileju Slovenske prosvetne zveze je naša prva dolžnost, da se v spoštovanju in hvaležnosti poklonimo tistim, ki so pred dolgimi desetletji pričeli orati našo kulturno ledino in na ta način osvobodili našega človeka. V pozitivnem ocenjevanju tega prizadevanja je zato Slovenska prosvetna zveza v znak priznanja in hvaležnosti položila vence na grobove vseh umrlih predsednikov — daljnoglednega zasnovalca ljudskega tribuna Mateja Ražuna, obnovitelja prosvetno-kulturne dejavnosti po prvi svetovni vojni Kristijana Koširja, neutrudljivega delavca Franca Sekola in obeh deželnih poslancev Ivana Starca ter Vinka Poljanca.

Toda pri največjem spoštovanju do dela in osebnosti posameznih vodnikov se zavedamo, da so slovenski osrednji kulturni organizaciji sicer vtisnili svoj pečat, da pa je uspeh kulturno-prosvetnega prizadevanja zavisel v prvi vrsti od številnih, čestokrat nepoznatih krajevnih idealistov, ki so samouki zbirali in navduševali svojo okolico in predvsem mladino za vrednote materinega jezika, domače narodne pesmi in za visoke kulturne stvaritve lastnega naroda. Njim vsem naša iskrena zahvala.

Preden je namreč nastala Slovenska krščanska socialna zveza, katere legitimna naslednica je Slovenska prosvetna zveza, ki ji danes ob njenem 60-letnem jubileju izražamo naše spoštovanje in upoštevanje, je obstojalo vsepovsod na Koroškem, kjer žive naši ljudje, pravcato gibanje navdušenih in

požrtvovalnih rodoljubov, ki so postavili trdne temelje, na katerih so mlajše generacije mogle graditi naprej.

Ko danes s ponosom ugotavljamo, da Slovenska prosvetna zveza začinja sedmo desetletje svojega plodnega delovanja, se pri tem vse premalo zavedamo, da je v teh šestdesetih letih obstoja naše osrednje kulturne organizacije vgrajenih toliko in tako velikih žrtev, toliko in tako požrtvovalnega ter nesebičnega dela, da ta doba predstavlja v resnici spomenik kulturnemu prizadevanju koroškega slovenskega ljudstva — samorastnikov na nacionalnem obrobju, ki bržkone nima primere v ostalem kulturnem svetu.

Obstoj našega ljudstva na Koroškem je bil namreč neprestano ogrožen; razen močnega in trajnega tujega pritiska je bilo od nekada izpostavljenosti tudi gospodarskemu in političnemu zapostavljanju. Nič čuda zato, da so pionirji naše kulturno-prosvetne dejavnosti od vsega početka smatrali kot eno prvih in osnovnih dolžnosti tedanje nacionalne politične misli in prakse obrambo ljudstva pred raznarodovanjem, ohranjanje njegovega jezika ter krepitev njegove narodne zavesti.

In če kulturno-prosvetna zgodovina koroških Slovencev skoro do danes še ni prerasla narodno-obrambnega političnega in organizacijskega značaja v visoko kulturni fenomen, nam ta ugotovitev nikakor ni v sramoto, marveč v ponos. V ponos zaradi tega, ker na-

še kulturno-prosvetni delavci kljub najbolj neugodnim pogojem, kljub političnemu in dostikrat tudi policijskemu in gmojnemu pritisku niso klonili, marveč so nesebično in požrtvovalno vztrajali v borbi za obstoj in razvoj našega naroda, za širjenje njegove nacionalne, kulturne in tudi politične zavesti, za njegovo vzgojo ter za obrambo njegove nacionalne samoniklosti.

Če bi ne bilo teh naših požrtvovalnih kulturno-prosvetnih delavcev, bi se nikdar ne moglo zgoditi, kar se je zgodilo ob najhujšem valu na naše ljudstvo — da je namreč svet od presenečenja onemel ob spoznanju, da smo premogli na smrt obsojeni koroški Slovenci preboleti tudi ta najhujši čas in svetu dokazali svojo nezlomljivo voljo do življenja in obstoja.

Nato je govornik orisal mejnike v zgodovini Slovenske prosvetne zveze, ki je z neprekinjenim delom odigrala zgodovinsko vlogo v narodnem življenju koroških Slovencev, ter nadaljeval:

Ce pogledamo danes nazaj in ocenimo njeno delo, je treba vsekakor ugotoviti, da je ves čas svojega obstoja imela pred očmi predvsem skrb za obstoj in kulturni razvoj našega ljudstva in ob spoznanju ogroženosti nikdar ni postavljala v ospredje svetovnonazornih vprašanj, marveč je ves čas združevala vse koroške Slovence brez razlike političnega in svetovnonazornega gledanja.

Resnična kultura je namreč vedno širina, ki je končni cilj dejansko

(Nadaljevanje na 3. strani)

LANDESHAUPTMANN HANS SIMA:

Für Kärnten von hohem Wert

ist der Beitrag

der slowenisch sprechenden Kärntner

Die heutige festliche Veranstaltung, in der die vielfältigen kulturellen Leistungen unserer slowenischen Landsleute gewürdigt werden, ist Ausdruck einer jahrhundertealten gemeinsamen Kulturtradition in Kärnten. Ich freue mich daher, daß ich Gelegenheit habe, als Repräsentant dieses Landes anlässlich des 60-jährigen Bestandes des Slowenischen Kulturverbandes in Ihrer Mitte zu weilen und Ihnen die Grüße unserer gemeinsamen Heimat zu entbieten.

Kulturarbeit beinhaltet die Entfaltung schöpferischer Kräfte. Der diesem Aufgabenkreis innewohnende Geist ist es, der die Menschen verbindet, er ist die Triebkraft des guten Willens, aus ihm fühlt man die innere Bereitschaft zu gegenseitigem Verstehen. Diese Geisteshaltung erfordert aber auch das große Bekennen zur Toleranz. Diesen hohen Gedanken und Empfindungen fühlen wir Kärntner uns in besonderem Maße verbunden. Viele Beispiele in der Geschichte unseres Landes beweisen, daß in Kärnten vielfach Gegensätze zurückgestellt wurden, daß man ehrlich versucht war, Gemeinsames zu suchen, die gegebenen Probleme friedlich zu lösen und sich gerade auf kulturellem Gebiete achtungsvoll und menschlich zu begegnen.

Dieser Geist war es auch, der vor 60 Jahren zur Gründung des Slowenischen Kulturverbandes führte. Er war — wie ich glaube — nicht als Isolation einer Volksgruppe gedacht, sondern hatte die Bereicherung einer Volksgemeinschaft zum Inhalt. Die Gründer dieses Verbandes waren sich sicherlich einig im Willen, an der Nahtstelle der drei großen europäischen Kulturkreise eine ergänzende und verbindende Funktion zu erfüllen. Leider scheiterte damals diese von Idealismus getragene Absicht an den harten Realitäten der Politik.

Nach Jahrzehnten der Enttäuschungen und bitteren Erlebens, nach dem Grauen zweier Kriege begannen aufgeschlossene Menschen und fortschrittliche Kräfte im Raum Alpen-Adria die verschütteten gemeinsamen Traditionen wieder zu beleben und eine Politik guter Nachbarschaft einzuleiten. Wieder war es der vermittelnde Geist der Kultur, der neue Brücken baute, um zueinander zu finden, wieder fühlte man den entschlossenen Willen, um die verloren gegangene Gemeinschaft zu erreichen. Ein wertvolles Fundament dazu war die kulturelle Aufgeschlossenheit aller Kärntner. Ein wichtiger Beitrag fällt dem Slowenischen Kulturverband zu, der damit eine besondere Aufgabe im gesamt-kärntnerischen Interesse erfüllen kann.

Diese Kulturarbeit ist für Kärnten von hohem Wert, weil auch sie ihre Wurzeln in unserer gemeinsamen Heimat hat. Nur aus dieser Eigenständigkeit heraus kann sie ihre wahren Kräfte schöpfen und echtes Kärntner Kulturgut vermitteln. Wir freuen uns deshalb, wenn alle Kärntner Landsleute gewillt sind, ihre kulturellen Werte auf diese Weise zu pflegen. Wir wissen, daß auch durch den Beitrag der slowenisch sprechenden Kärntner unser Kulturleben in besonderer Art bereichert wird und internationale Beachtung findet.

Die kulturellen Bestrebungen unserer slowenischen Minderheit erfüllen aber auch eine wichtige Funktion als Brücke zu unserem Nachbarland. Ich bin überzeugt, daß die Bevölkerung des gemischtsprachigen Gebietes unsere Bemühungen und Erfolge in den gutnachbarlichen Beziehungen zwischen Kärnten, Slowenien und der Region Friaul-Julisch Venetien zu würdigen weiß. Die Verantwortlichen Kärntens waren bestrebt, im Raum zwischen den Alpen und der Adria ein Klima zu schaffen, das die Überwindung der bitteren Erlebnisse und Erfahrungen der jüngsten Vergangenheit ermöglicht, die spezifischen Interessen der drei Nachbarländer aufeinander abstimmt und bewahrt, die Entfaltung aller Volksgruppen gewährleistet sowie den wirtschaftlichen und sozialen Aufstieg aller Bewohner unseres Landes zum Ziele hat. Noch nie war die Atmosphäre in diesem Raume für gemeinsame Aktivitäten besser als heute.

Wir haben offene, ruhige Grenzen zu sichern vermocht, wir haben aber auch die Herzen von Mensch zu Mensch geöffnet.

Ich bin gewiß, daß alle einsichtigen Menschen in Kärnten bereit sind, ihre Kraft zum weiteren Aufstieg unseres Landes einzusetzen. Mein Bestreben wird es sein, den gemeinsamen Weg und eine friedliche Atmosphäre zu sichern. Für mich gibt es nur Landsleute und Staatsbürger mit gleichen Rechten und Pflichten. Diese Rechte zu sichern und jedermann an seine Pflichten zu gemahnen ist unsere landespolitische Aufgabe. Der vollen Entfaltung aller Werte und zur Sicherung aller Existenzen dient daher unsere landespolitische Aktivität. Als Voraussetzung ist hierfür gegeben — unser fester Wille und das Bekenntnis aller zur Republik Österreich und zur gemeinsamen Heimat Kärnten.

Sorgen wir dafür, daß alle Extremismen der Vergangenheit angehören und wir in gegenseitiger Achtung und menschlicher Würdigung uns widmen der gemeinsamen Arbeit für unser Kärnten. In diesem Geiste gilt es weiter zu wirken und in diesem Sinne ersuche ich Sie — auch als Ihr Landeshauptmann — um eine vertrauensvolle Mitarbeit.

Und somit danke ich allen, die sich um die Belebung der kulturellen Eigenart und Wesenszüge unserer slowenischen Landsleute und somit um die Bereicherung des Kärntner Kulturlebens verdient gemacht haben. Gleichzeitig ist es meine Überzeugung, daß die Treue zu Österreich, die Liebe zu Kärnten, die Verbundenheit mit der gemeinsamen Geschichte und der daraus entwickelte weltweite Patriotismus die bestimmenden Faktoren der kulturellen Arbeit unserer slowenischen Landsleute sind.

Die Achtung vor jeder schöpferischen Leistung, die Anerkennung kultureller Vielfalt und ihre völkerverbindende Funktion verpflichtet uns alle zur Förderung jeder kulturellen Initiative. Im Dienste für unsere Heimat und ihre Menschen bekennen wir uns zur Einheit im europäischen Geiste und müssen bemüht sein, den Geist der Toleranz in Kärnten lebendig zu gestalten. Wenn wir in unserem Lande aktiv das friedliche Zusammenleben der Volksgruppen formen, dann sichern wir damit den inneren Frieden und leisten einen wertvollen Beitrag zum friedlichen Leben in diesem europäischen Lebensraum, der auch unsere Heimat umschließt.

PO DVEH LETIH ŐVP-JEVSKE SAMOVLADE:

Nove obremenitve širokih plasti prebivalstva

Že v zadnji številki našega lista smo poročali o najnovejših načrtih zvezne vlade za „sanacijo“ državnega proračuna oziroma za kritje primanjkljaja v državnem proračunu. Takrat nam podrobnosti še niso bile znane, zato smo zapisali samo splošne ugotovitve, ki pa so jih medtem objavljene sklepi vlade, kluba ŐVP-jevskih poslancev ter zveznega vodstva ŐVP — v teh treh forumih je namreč padla odločitev — v celoti potrdili. S temi ukrepi bodo uvedeni novi davki ali zvišane dosedanje pristojbine, tako da bo moralo prebivalstvo Avstrije prispevati v državno blagajno dodatnih 3,8 milijarde šilingov. Najvažnejše nove obremenitve, ki jih namerava vlada uvesti že tekom tega ali vsaj z začetkom prihodnjega leta, so med drugim naslednje.

■ Pri meznem in dohodninskem davku ter še pri nekaterih drugih davkih bo uveden s 1. januarjem 1969 za dobo dveh let poseben pribitek v višini ene desetine davčnega zneska.

■ Prav tako s 1. januarjem 1969 in za dobo dveh let bo za 50 odstotkov zvišan davek na premoženje.

■ S 1. septembrom 1968 bo uveden poseben davek v višini 10 odstotkov prodajne cene na vse osebne avtomobile, ki bodo na novo prijavljeni.

■ Desetodstotni pribitek na prodajno ceno bo s 1. septembrom 1968 uveden pri vseh alkoholnih pijačah, zvišan pa bo tudi davek na tobak.

■ Končno so predvidene določene spremembe oziroma zvišanja davka v prevozništvu, kar bo nujno vplivalo na cene celotnega tovarnega prometa.

Od tega zvišanja raznih davkov pričakuje finančni minister povečanje državnih dohodkov za okroglo 3,8 milijarde šilingov. Da bo to zvišanje sprožilo nov val podražitev, je povsem jasno, saj podjetniki višjih davčin gotovo ne bodo plačevali iz svojega, marveč jih bodo — kakor se je doslej vedno dogajalo — prevalili na cene in s tem na konzumenta, torej na najširše plasti prebivalstva. To pa pomeni, da bodo s sedanjimi ukrepi ŐVP-jevske vlade najbolj prizadeti delovni ljudje, ki ne bodo plačevali le višjih davkov, marveč tudi višje cene za življenske potrebščine.

S strani ŐVP sicer tudi tokrat skušajo na-

pravii vtis, kakor da bi pri novih davčnih ukrepih mislili na socialno najbolj šibke plasti prebivalstva. Toda takim zagotovitvom po dosedanjih izkušnjah verjetno nihče več ne bo nasledel, saj je mali delovni človek moral že večkrat zelo „občutljivo“ spoznati „skrb“, ki mu jo izkazujejo merodajni ljudje v ŐVP. V tej zvezi je vsekakor zanimivo tudi stališče, ki ga je zavzel generalni tajnik ŐVP in sedanjji vicekancler dr. Withalm k vprašanju obdavčenja politikov, ko je v nekem predavanju dejal, da bi takoj opustil svojo politično dejavnost, če bi prišlo do splošnega obdavčenja politikov. Kakor znano državni in deželni poslanci ter člani vlad in podobnih ustanov od svojih ne ravno skromnih plač v razliko od vseh ostalih državljanov sploh ne plačujejo davkov. To ni le v očitnem nasprotju z ustavnim načelom enakosti pred zakonom, marveč je taka krivica posebno kričeča takrat, kadar vlada in parlament — torej ravno tisti ljudje, ki sami ne plačujejo davkov — sklepajo o novih davčnih obremenitvah.

Nova obdavčenja pa bodo prinesla le majhen del tistih sredstev, ki manjkajo v državnem proračunu. Za prihodnje leto računajo namreč s primanjkljajem v višini 16 milijard šilingov, od katerih naj bi novi davki dali 3,8 milijarde, znižanjem posameznih izdatkov bi dobili 5 milijard, za ostalih 8 milijard šilingov pa namerava vzeti finančni minister državna posojila.

Religija in delovanje cerkve z vidika vloge in nalog SZDL Slovenije

Predsedstvo in izvršni odbor republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije sta prejšnji teden na skupni seji razpravljala med drugim tudi o vprašanih religije in delovanja cerkve z vidika vloge in nalog Socialistične zveze. V razpravi so bili sprejeti posebni sklepi, v katerih je med drugim tudi rečeno:

Načelna stališča Socialistične zveze do vere in vernosti ljudi in do razvoja odnosov med cerkvijo in državo karakterizira nepretrgana kontinuiteta. Definirala in v praksi izvajala jih je že od vsega svojega začetka OF slovenskega naroda. Stališča socialistične družbe do verske svobode kot stvari osebne svobode vsakega posameznika, do zlorabe vere in verske dejavnosti v politične namene, do ločitve cerkve od države in šole so oblikovana po lastnih izkušnjah in izkušnjah naprednih sil v svetu in so sestavni del svobode, pravice in dolžnosti človeka in državljanca v socialistični družbi. Načelna politika političnih sil o zagotovitvi verske svobode za vsakogar se izraža v svobodi delovanja cerkve v verskih in cerkvenih stvarih in svobodi izražanja verskega prepričanja.

Protokol, podpisan med SFR Jugoslavijo in Vatikanom, potrjuje vse tiste pravice katoliške vere in cerkve, ki jih je stalno poudarjala SZDL in so uzakonjene tudi v ustavi, katoliška cerkev pa se je s protokolom odrekla politični aktivnosti, pa tudi drugim dejavnostim, ki niso verska vzgoja. Ta dokument predstavlja uveljavitev tistih načel v odnosih med socialistično družbo in cerkvijo, ki so jih progresivne sile vselej zagovarjale in uveljavljale.

Zgodovina nam dokazuje, da se je cerkev vedno morala prilagoditi novim družbenim sistemom in političnim stanjem. Tudi sedanji pokoncilski čas označuje proces prilagajanja katoliške cerkve. Iz tega izhaja spremenjen odnos do nove družbene ureditve v svetu in priznavanje obstoječega stanja. „Kljub temu, da taka gibanja v cerkvi zavzemajo čedalje širši razmah v svetu, pa je treba tu in tam ugotoviti zaostajanje teh gibanj v katoliški cerkvi pri nas, ker ne upoštevajo dovolj stvarnosti, v kateri živi. Dejstvo je, da se del katoliške duhovščine ne odreka političnim ambicijam, da poskuša izkoriščati cerkveno dejavnost v politične namene.“

„SZDL se bori proti kakršnekoli izkoriščanju in zlorabi verskih čustev. Izkušnje našega ljudstva iz bližnje preteklosti in druge svetovne vojne opozarjajo, kakšne posledice rodi zloraba verskih čustev. Socialistična družba zagotavlja verskim skupnostim neovirano opravljanje verskih obredov in spoštovanje običajev ter terja od cerkve spoštovanje obstoječega stanja.“

Obmejni promet Slovenije

Mejne prehode Slovenije je meseca februarja prešlo v eni smeri 1.945.212 potnikov, od tega v rednem prometu 1 milijon 118.950 in v maloobmejnem prometu 826.262 potnikov. Po železnici se je pripeljalo v Slovenijo 92.007 potnikov, po morju 2610, v zračnem 716 in v cestnem prometu 1.849.879 potnikov. Število motornih vozil se je v primerjavi z lanskim februarjem, ko je znašalo 252.938, v letošnjem februarju povečalo na 355.416 vozil; med njimi je bilo 349.162 osebnih avtomobilov, 1314 avtobusov in 4940 motornih koles.

Po številu prehodov so bili meseca februarja na prvem mestu Italijani, ki jih je v rednem prometu prešlo meje v Slovenijo 633.068, na drugem mestu so bili Avstrijci s 119.736 prehodov, potnikov iz Zahodne Nemčije je bilo 19.208, Francozov 2316, Grkov 1852, Švicarjev 1239, Turkov 1369 itd. Prav tako so daleč pred ostalimi sosedi prednjačili Italijani tudi v maloobmejnem prometu, kjer so februarja našli 620.178 prehodov italijanskih državljanov, 179.471 jugoslovanskih državljanov, 13.857 Avstrijcev in 353 Madžarov.

V obeh prvih mesecih tega leta je prestopilo meje v Slovenijo skupno 3 milijone 671.719 potnikov od tega 2 milijona 113.213 v rednem prometu. V cestnem prometu so zabeležili 1.947.350 potnikov, to je za 35 odstotkov več kot v istem obdobju lani, motornih vozil pa so letos našli 679.266, kar pomeni v primerjavi s prvima dvema mesecema lanskega leta povečanje za 37 odstotkov. Nasprotno pa se je število motornih vozil v maloobmejnem prometu povečalo le za 2 odstotka na 593.252, število potnikov v tem prometu pa je v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta celo nazadovalo za 5 odstotkov.

Zdravje jutrišnjega sveta

Ob svetovnem zdravstvenem dnevu

V nedeljo 7. aprila bomo obhajali 20-letnico ustanovitve Svetovne zdravstvene organizacije. Njen generalni ravnatelj dr. M. G. Candau je za to priložnost objavil proglaš, v katerem je med drugim rečeno:

Svetovna zdravstvena organizacija in njene članice ob pregledu dosedanjega dela lahko opozorijo na splošno izboljšanje svetovnega zdravstvenega stanja, kar je v veliki meri plačilo za njihov skupni trud. Doživeli smo seveda tudi razočaranja, ostala so nesoglasja med deželami v razvoju in tistimi, ki jim stojijo ob strani, toda ta nesoglasja odstraniti je cilj organizacije.

V splošnem pa lahko poročamo o uspehih in dosežkih. Moderni znanstveni izsledki so vedno prispevali k dosežkom in bi naj v bodoče še bolj. Zato je bilo predlagano, da bi za letošnji 7. april in tudi skozi celo spominsko leto postavili v središče geslo: „Zdravje jutrišnjega sveta“. Jutri pomeni enostavno prihodnjih 10 ali 20 let. To je obdobje, v katerem se znanstveni izsledki minulega desetletja splošno uveljavljajo, nova dogajanja pa dokazujejo svojo vrednost. Ta spoznanja bodo pomembna za prebivalce vseh dežel.

Kako se bo odvijalo to delo? Skrbeli bomo za splošno izboljšanje življenjskih pogojev in prehrane, za natančno nadzorstvo nalezljivih bolezni in za boljše zagotovitev zdravniške oskrbe. To bodo prvenstvene naloge, vendar bo učinkovitost novih izsledkov mnogo bolj dramatična. Gotovo ni zgrešeno, če na podlagi intenzivnih raziskav pričakujemo odločen napredek pri raku. Podobno bi z boljšim poznanjem razširjenih težkih obolenj srca in krvnega obtoka ter njihovih kemičnih pogojev lahko začrtali mejo tem velikim morilcem našega časa. Raziskave na področju tkivne in organske kemije bi lahko razjasnile potek staranja in nas približale dosegi višje starosti. Dosegli bomo mnoga spoznanja o vzrokih duševnih bolezni in če bo uspelo, da jih bomo pravilneje uvrstili, bo zdravljenje lahko bolj uspešno.

Toda človeštvo je izpostavljeno celi vrsti vplivov, ki jih ni mogoče nadzirati in ki lahko ogrožajo pričakovana znanstvena spoznanja. Nekateri vplivi so od nekdanji znani, drugi so novi, toda vsi, kjer se pojavijo, so resnično škodljivi. Tukej sem spadajo različne kemikalije, kužne bolezni, zloraba živil, nasladila, radioaktivni odpadki — okuženi so zrak, zemlja in voda. V mnogih deželah povzročajo težke probleme naraščanje prebivalstva. Dodati je treba še zahrbtna mamila in dobili smo seznan strahot.

Ce pa primerjamo učinke teh vplivov z naraščajočim pospeševanjem zdravstva, potem ugotovimo, da izpade primerjava v korist boljših življenjskih pogojev. Dela se vse v dobro posameznika. Vsak se bo lahko veselil daljšega življenja, kajti njegovo zdravje bo boljše.

Kakšno vlogo igra pri vseh teh dogodkih Svetovna zdravstvena organizacija? Ona ni nova. Mnogi njeni programi, ki so v izvedbi, so ta razvoj predvidevali, mnoge njenih raziskav so dejansko služile temu cilju. Svetovna zdravstvena organizacija bo ta prizadevanja nadaljevala in razširila, v dobrobit vseh bo pospeševala znanje. Za Svetovno zdravstveno organizacijo je to izraz vere v bodočnost.

POŠIROKEM SVETU

PRAGA. — Češkoslovaška skupščina je minulo soboto izvolila za novega predsednika češkoslovaške republike generala Ludvika Svobodo. Na najvišji položaj v državi je generala Svobodo predlagalo vodstvo češkoslovaške partije, čeprav Svoboda ni član partije. Vendar je partija izrazila mnenje, da je Svoboda v sedanjem položaju najbolj primerna osebnost, ker uživa zaupanje partije in prebivalstva ter obeh narodov — Čehov in Slovakov; poleg tega pa velja za „osebno s čisto, nekompromitirano preteklostjo“.

MOSKVA. — Med uradnim treningom z nadzvočnim letalom je prejšnji teden zgubil življenje prvi sovjetski vesoljec polkovnik Jurij Gagarin, ki je bil heroj Sovjetske zveze in poslanec sovjeta. Skupaj z Gagarinom je postal žrtev nesreče tudi poveljnik letala polkovnik Vladimir Serjogin. Oba ponesrečena letalca in heroja so z najvišjimi vojaškimi in državnimi častmi v soboto pokopali v kremelskem obzidju, kjer počivajo posmrtni ostanki najvišjih sovjetskih voditeljev.

BEOGRAD. — Predsednik jugoslovanske vlade Mika Špiljak je v spremstvu zunanega ministra Marka Nikeziča bil na uradnem obisku v Turčiji, kjer je s turškimi voditelji razpravljal tako o bilateralnih kakor tudi o mednarodnih vprašanjih. Pogovori v Ankari so potekali v odličnem ozračju prijateljstva in razumevanja ter je bilo na obeh straneh poudarjeno, da bo obisk bistveno prispeval k nadaljnji poglobitvi sodelovanja med obema državama. Med obiskom so podpisali tudi sporazum o odpravi vizumov med Jugoslavijo in Turčijo.

WASHINGTON. — Ameriški predsednik Johnson je v nedeljo podal izjavo, ki je bila tako v ameriški kakor tudi mednarodni javnosti sprejeta kot prava „senzacija“. Izjavil je namreč, da ne bo kandidiral pri predsedniških volitvah letos jeseni, hkrati pa je napovedal, da bo Amerika ukinila bombardiranje Severnega Vietnam z izjemo področja tik ob meji med obema vietnamskima državama. Obe napovedi sta v resnici dovolj presenetljivi, tako da se politični komentatorji sprašujejo, kaj tiči v ozadju. Eni so mnenja, da je bil Johnson iskren, drugi pa vidijo v njegovi izjavi le „prefrigano potezo“, s katero naj bi si utrdil položaj v lastni stranki in v ameriški ter svetovni javnosti, kjer povsod je njegov ugled začel nevarno upadati.

MADRID. — V Španiji se nadaljuje policijsko nasilje nad delavci, ki zahtevajo svoje pravice. Vrstijo se aretacije delavskih voditeljev, temu sledijo demonstracije delavcev in nato spet nove aretacije. Policija je vdrla tudi v madridsko univerzo ter nastopila proti študentom, ki so ostro kritizirali vlado.

BEOGRAD. — Predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito bo v dneh od 8. do 15. aprila uradno obiskal Japonsko. Program tega obiska predvideva poleg uradnih sprejemov in razgovorov ogled nekaterih industrijskih podjetij v Tokiu in okolici ter zlasti obisk stare prestolnice Kyoto. V drugi polovici aprila bo predsednik Tito vodil jugoslovansko državno-partijsko delegacijo, ki bo obiskala Mongolijo, v dneh od 22. do 28. aprila pa bo predsednik Tito kot gost cesarja Mohameda Reze Pahlevija uradno obiskal Iran.

VARŠAVA. — Po študentovskih demonstracijah se je položaj na Poljskem v glavnem spet pomiril. Pač pa je poljski tisk zdaj odločno odgovoril na propagando v zahodnih državah, kjer so nedavne dogodke na Poljskem izkoristili za okrepljene napade in celo zahtevali represalije proti Poljski.

LAGOS. — Nigerijsko federacijo so razdelili na dvanajst avtonomnih držav, ki bodo prevzele funkcije štirih nekdanjih pokrajin te najbolj naseljene afriške države, ki šteje več kot 55 milijonov prebivalcev, pripadnikov številnih plemenskih in verskih skupnosti. Lagoška vojaška vlada upa, da se bodo s to razdelitvijo ublažili plemenski spori, zaradi katerih je izbruhnila državljanska vojna.

BONN. — Zahodnonemška vlada je imenovala za svojega veleposlanika v Jugoslaviji socialdemokratskega poslanca Petra Blachsteina, ki je bil takoj po nacistični „zmagi“ leta 1933 nekaj časa v zaporu, nato pa je pobegnil v Skandinavijo in se tako izognil novi aretaciji.

GÖTEBORG. — Neki švedski misijonar je po povratku iz Južne Rodezije izjavil, da rasistične oblasti v Rodeziji prejšnji mesec niso usmrtille le pet Afričanov (kakor je bilo to uradno objavljeno), marveč so na skrivaj obesili najmanj 30 Afričanov. S položajem v Rodeziji se še naprej bavi varnostni svet, kateremu pa še ni uspelo pripraviti Anglije od tega, da bi proti režimu belih rasistov podvzela odločne ukrepe.

Skupno z vami se veselimo vaših uspehov

V imenu večlanske delegacije iz Slovenije je na nedeljski prireditvi spregovoril predsednik Zveze kulturno-prosvetnih društev Slovenije Branko Babič. Izrekel je prisrčne pozdrave in čestitke matičnega naroda k pomembnemu jubileju ter med drugim dejal:

Kultura je najbolj izrazita manifestacija naroda, njegove biti, obstoja in življenja. Šestdesetletnica obstoja koroške slovenske kulturne centralne organizacije po nedvomno izpričuje ter govori o vitalnosti koroških Slovencev in njihovem nenehnem prizadevanju za narodni obstoj. To dejstvo Slovence v matični domovini razveseljuje ob vsaki priložnosti, ko se srečamo z vami, kadarkoli izpričujete svoj narodni obstoj, svojo življenjsko silo, lepoto in bogastvo svoje narodne kulture. To je razumljivo, saj ste del našega naroda in naše kulture, četudi nas ločijo državne meje in pripadate drugi državni skupnosti.

Pa ne samo to, da se počutimo povezane z vami kot z delom našega naroda, da se skupno z vami veselimo vaših uspehov, manifestacij vašega narodnega življenja, temveč smo živo zainteresirani in vedno prisotni tudi v vaših prizadevanjih za nadaljnji narodni razvoj in za uveljavitev vaših pravic v okviru avstrijske republike.

Ta skrb je bila vedno prisotna v državnih odnosih s sosedno republiko Avstrijo v okviru naše splošno znane načelne politike miroljubne in aktivne koeksistence. Zlasti na naših mejah so bili tako v Sloveniji kot v jugoslovanski državni politiki vedno živo prisotni problemi naših manjšin. Oba aspekta tako slovenske narodnostne politike in jugoslovanske državne politike v celoti smo vedno povezovali v prepričanju, da resnično zadovoljene narodne manjšine lahko predstavljajo most zблиževanja in sporazumevanja med narodi in državami.

Pogoj je dejanska enakopravnost v tem, da so narodne manjšine pod enakimi pogoji in enakimi možnostmi vključene v celotno politično, gospodarsko in kulturno življenje družbene skupnosti, v kateri živijo. Ta načela naše politike so nas vedno vodila tudi v odnosih s prijateljsko republiko Avstrijo, zavedajoč se, da se z razvijanjem takšnih resnično koeksistenčnih odnosov, kot so odprto meja ter prijateljsko sožitje med narodi obeh sosednih dežel, ustvarjajo pogoji in potrebno politično vzdušje za reševanje problemov naše manjšine. Jugoslavija bo tako politiko vodila tudi v bodoče in se v svojih meddržavnih odnosih zavzemala za uresničitev mednarodnih sporazumov, ki omogočajo svobodno in polno življenje naše manjšine, s tem pa nudila svojo podporo upravičenim zahtevam koroških Slovencev za uveljavitev in spoštovanje njihovih narodnih pravic.

V tem duhu vam čestitam k današnjemu prazniku z željo, da bi vaša bodoča prizadevanja za napredek tako na področju kulture kot za polno uresničitev vaših narodnih pravic rodila najboljše uspehe!

„Verujemo v življenjsko voljo...“

(Nadaljevanje s 1. strani)

počlovečenje ljudi, ki ni le sen in utopična želja, ampak prav v današnji dobi atomskega orožja posledica žive stvarnosti in družbenega neizbežnosti. Ob takem pojmovanju kulture mora zato biti vsako resnično kulturno stremenje usmerjeno v ta končni cilj počlovečenja medsebojnih odnosov in to ne le med nami samimi, temveč tudi med nami in narodom-sosedom. Ob takem pojmovanju kulture in kulturnega dela pa se nam pokaže tudi vsa naša narodna borba posebno v letošnjem letu človekovih pravic v širši človečanski luči: gre konec konce za novo človeško vsebino, za novo občutje usodne povezanosti ljudi in njihove odgovornosti pred sočlovekom. Naša narodna borba potemtakem ni šovinistična, kakor jo vedno spet prikazujejo naši narodni nasprotniki, marveč je izraz in potrjeno, da se zavedamo naših nalog v človeški skupnosti, da se torej zavedamo našega pravega odnosa do dejanske resničnosti.

V tej službi resnici se mora naša zavest čimbolj ujemati z dejansko stvarnostjo in ne more govoriti o kulturi in kulturnosti, kdor zagovarja zavest „vindišarstva“ in se celo zanj trudi in prizadeva. To zaradi tega, ker se zavest „vindišarstva“ ne ujema z resnico, kar izpričuje tudi dejstvo, da ni posebne „vindišarske“ kulture niti je biti ne more, ker ni posebne „vindišarskega“ naroda na Koroškem, marveč živita že nad tisoč let na tej zemlji le dva naroda.

Če to ugotavljamo, pa nočemo

prezreti dejstva, da je velik del našega ljudstva, zlasti na narodnem obrobju, več ali manj brezbrizen do lastne kulture in lastne zgodovine. Trda resnica je namreč, da domovina v zgodovini za našega človeka ni imela dovolj razumevanja in čestokrat niti ne kruha, kar je naša politika pa tudi naša kulturna organizacija mnogokrat premalo upoštevala. Tu pa se je iz življenjskih zakonitosti odprlo vprašanje gospodarsko šibkega malega naroda, ki je bil morda le predolgo hranjen v sami čustveni idiličnosti, pa je občutil, da je lakota močnejša kakor ljubezen, da razum govori drugače kot srce. In tako proces narodne brezbriznosti ni tako preprost in ima svoje bitne vzroke. Te spoznati, jih odkrivati in jim iskati odpomoči je bistvena naloga naše prosvetne organizacije v bodoče, če hočemo spet združiti vse naše ljudi v ljubezni do materinega jezika in do izročil naših prednikov.

Zgodovina Slovenske prosvetne zveze nas uči, da lahko upravičeno verujemo v življenjsko voljo in stvariteljsko moč našega ljudstva. Ob vsem spoštovanju preteklosti pa ne smemo zapasti v staro napako, da ob razmišljanju o vzrokih svoje usode samo v preteklosti iščemo potrdila za svojo enakovrednost, namesto da bi polni zaupanja v junaško borbo našega ljudstva tudi danes zaverovali v njegovo nezlomljivo moč. Le če bomo trdno stali z obema nogama v današnji stvarnosti in usmerili naše poglede v bodočnost, bomo lahko nadaljevali plodovito delo Slovenske pro-

Bratski pozdrav ob jubileju

Proslave 60-letnice Slovenske prosvetne zveze se je udeležila tudi večlanska delegacija Hrvatskega kulturnega društva na Gradiščanskem. Predsednik bratske organizacije direktor Alfons Kornfeld je v svojem pozdravnem govoru naglasil:

Dragi slovenski bratje! Kadar praznuje brat, se navadno zbere cela družina in se veseli ob praznovanju svojega brata. Tako podobno se mi zdi tudi danes. Vaša kulturna organizacija danes praznuje svojo 60-letnico obstoja. Bratska organizacija na Gradiščanskem — Hrvatsko kulturno društvo — je smatrala za svojo dolžnost, da pride s svojimi predstavniki ter čestita vaši kulturni organizaciji, da se je mogla obdržati skozi burne čase preteklosti in dočakati svojo šestdesetletnico. Hkrati imam dolžnost, da kot predsednik Hrvatskega kulturnega društva izrazim tukaj željo: Tudi v bodoče mnogo mnogo uspehov — vam v zadovoljstvo in naši skupni domovini Avstriji v čast in ponos!

svetne zveze tudi v prihodnjih desetletjih.

Zadnje čase smo doživeli nov hud naval nacionalističnih krogov. V času, ko se nasprotniki združujejo, pa ne gre, da bi se mi med seboj cepili. Če nas je že zgodovinski razvoj politično in formalno tudi na kulturnem področju ločil, to ne sme biti ovira, da se v nevarni trenutni situaciji ne bi znašli vsaj v akcijski enotnosti v obrambo ogroženega našega človeka. Morda ta enotnost nikdar ni bila tako potrebna kot danes, ko dan za dnem slišimo grožnje s tako imenovanim ugotavljanjem manjšine, ko se iz dneva v dan vedno bolj trudijo, da bi nam vzeli zadnje ostanke materinščine iz šole in cerkve, ko moramo ugotoviti, da je število k dvojezičnemu pouku prijavljenih otrok v šolah od zlatega jubileja naše organizacije pa do danes, torej v enem desetletju padlo za 500 učencev.

Kdor pred temi dejstvi zapira oči in ne vidi potrebe združitve vseh sil v obrambo našega obstoja, ne razume osnov in ciljev ustanoviteljev osrednje slovenske kulturne or-

ganizacije ter ne more biti ne legitimni ne ideološki naslednik organizacije, katere 60-letnico ustanovitve danes obhajamo.

V zadnjem delu svojega govora je predsednik SPZ nakazal perspektive in naloge za bodočnost. Pri tem je posebej naglasil skrb za mladino, ki je ne smemo prepustiti vplivom naših narodnih nasprotnikov. Spregovoril je o potrebi po iskanju novih sodobnih oblik kulturnega dela, o gojitvi narodne pesmi ter o kulturni izmenjavi med Koroško in Slovenijo. Opozoril je na moderno urejeno študijsko knjižnico Slovenske prosvetne zveze in povabil predvsem slovenske izobražence k sodelovanju na kulturno-prosvetnem področju v želji, da bi začelo „novo plodno ustvarjalno kulturno življenje koroških Slovencev v slovenski kulturni skupnosti, v enakopravnem mirnem sožitju in kulturnem tekmovanju s sosednim narodom!“

Mejniki v zgodovini SPZ

Sporočila o nameri ustanovitve društva z imenom „Slovenska krščanska socialna zveza za Koroško“ s sedežem v Celovcu c. kr. deželni vladi je naslovljeno iz Zbanc dne 3. julija 1907.

Celovski magistrat dovolil dne 27. julija 1907 pod števil. 16.483 ustanovitve z naročilom, da se pravila ponovno predložijo po ustanovitvi društva v svrhu potrditve obstoja.

Ustanovni občni zbor je dne 20. oktobra 1907 v Rokodelskem domu v Celovcu, Neue Weltgasse 22. Zvezi je tedaj pristopilo 12 izobraževalnih društev. Prvi predsednik je Matjaž Ražun.

Celovski magistrat vzame prijavo o ustanovitvi Slovenske krščanske zveze na znanje s dopisom z dne 17. 12. pod števil. 27.451.

Deželna vlada potrdi pravila in obstoj zveze z odlokom števil. 4744 z dne 15. januarja 1908. S tem je obstoj zveze legaliziran.

Prva svetovna vojna zavre močni kulturni razmah, ki sledi ustanovitvi osrednje kulturne organizacije koroških Slovencev.

Ze 21. januarja 1921 je prvi občni zbor po prvi svetovni vojni.

Na občnem zboru dne 22. novembra 1934 se spremeni ime Slovenske krščanske socialne zveze, ki se odslej imenuje SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA. Spremembo potrdi varnostna direkcija z odlokom števil. 7423 Präs SD z dne 8. februarja 1935, ko dne 14. decembra 1934 najprej vrno slovenska pravila s pripombo, da morajo biti pisana v nemškem državnem jeziku, ker jih je šola potem mogoče vzeti v pretres.

28. decembra 1938 je zadnji občni zbor Slovenske prosvetne zveze v prvi avstrijski republiki, leto navrh — decembra 1939 — pa zadnji občni zbor pred likvidacijo po nacističnih oblasteh.

Dne 12. novembra 1941 ob 11. uri se zberejo v sojni dvorani notranjega ministrstva v Berlinu znani koroški heimatkundestovci, da sestavijo osnutek pravne osnove za likvidacijo Slovenske prosvetne zveze. Z odredbo z dne 17. novembra 1941 nato razpusti in prepove rajhovski notranji minister Slovensko prosvetno zvezo in v njej vključena slovenska prosvetna društva.

Tej likvidaciji sledijo izsolitve, koncentracijska taborišča, kulturni molk in poskus iztrebitve našega ljudstva. V odgovor na to zadani ob pokanju upornih strelcov junaška partizanska pesem v Podjuni, v Rožu in v Zili.

Dne 22. marca 1946 je v kino Peterhof v Celovcu obnovitveni občni zbor Slovenske prosvetne zveze, ki jo z odlokom števil. 2202/SD/46/K z dne 16. maja 1946 varnostna direkcija tudi formalno spet prizna.

Naša pesem - dragocen zaklad

„Razumljivo je in ob dani strukturi naših zborov tudi zdravo, da v času, ko je ob raznih boksih in drugih tehničnih sredstvih skoraj docela utihnila narodna pesem, naši zbori le-to gojijo še z večjo vne- in ljubeznijo, da jo približajo in ohranijo tudi rodovom za nami.“

Tako je na nedeljski prireditvi dejal predsednik Slovenske prosvetne zveze v svojem slavnostnem govoru, ko je nakazal današnje potrebe in naloge prosvetnega dela. S tem je posebej naglasil pomen naše pesmi, tistega dragocenega zaklada, ki smo ga

Ni torej čudno, da je pesem predstavljala tudi bistveni del nedeljske jubilejne proslave: s pesmijo „Pozdrav“ Z. Prelovca je moški zbor pod vodstvom Foltija Hartmana začel prireditev in z Juvančevco „Zemljo slovensko“ zaključil slavnostni del, kateremu je potem sledila pestra revija pevskih zborov.

Na prireditvi so poleg predsednika SPZ dr. Francija Zwitterja spregovorili tudi koroški deželni glavar Hans Sima, kot zastopnik matičnega naroda predsednik Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije Branko Babič, predsednik Hrvatskega kulturnega društva na Gradiščanskem direktor Alfons Kornfeld in kot osebni zastopnik celovškega župana Ausserwinklerja mestni svetnik

koroški Slovenci vedno gojili in branili z največjo ljubeznijo. Končno je to tudi razumljivo, saj je bila ravno pesem tista, ki je našega človeka spremljala v lepih trenutkih ter mu v težkih časih vlivala poguma.

V pesmi izpričuje slovensko ljudstvo na Koroškem že skozi dolga stoletja svojo ljubezen do materinega jezika in svojo zvestobo narodu. Pesem pa je tudi eden izmed opornikov mostu, preko katerega se odvija sožitje z narodnim sosedom v duhu medsebojnega oplajanja, razumevanja in spoštovanja.

Št. Vida v Podjuni s pevovodjem Hanzijem Kežarjem. Vsak zbor je zapel po dve pesmi, med katerimi so bile skladbe oziroma priredbe Pavleta in Mira Kernjaka, Vodopivca, Vrabca, Fabianija, Jereba, Aljaža, Potočnika, Adamiča, Försterja, Andla in Boštjančiča.

Ob koncu so se najprej predstavili združeni moški zbori iz Hodiš, Pliberka, Št. Vida v Podjuni in Zelezne Kaple, ki so pod vodstvom Foltija Hartmana izvajali znano narodno „Čej so tiste stezdice“ v prireditvi O. Deva in Kernjakovo „Juhe pojdam v Škufče“, prireditev pa so zaključili združeni mešani zbori iz Bilčovsa, Krotmare vasi, Radiš in Št. Vida v Podjuni, ki so pod vodstvom Vladimira Prušnika zapeli Prešernovo „Zdravljico“ v prireditvi Stanka Premrla ter pesem Milke Hartmanove „O Podjuna“, katero je priredil Radovan Gobec.

Teško bi bilo ocenjevati posamezne zbere, kajti vsak je pokazal svoje posebne odlike. Vsekakor je nastop pevskih zborov — v celoti je sodelovalo okoli 150 pevki in pevcev! — pričal o veliki ljubezni do pesmi in o prav tako veliki požrtvovalnosti, ki jo v priprave za prireditev vložili vsi zbori, pevke, pevci in zlasti pevovodje. Vsem skupaj gre iskrena zahvala in priznanje za lepi užitek, ki so ga posredovali udeležencem jubilejne proslave.

Slavnostna prireditev ob 60-letnici Slovenske prosvetne zveze je bila nedvomno lep in vsestranski razveseljiv uspeh, ki naj bi bil hkrati obetajoč uvod v novo desetletje plodnega delovanja v korist slovenskega ljudstva na Koroškem.

Zahvala Slovenske prosvetne zveze

Po uspeli proslavi 60-letnice osrednje kulturne organizacije koroških Slovencev Slovenske prosvetne zveze se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so prispevali svoj delež, da je bil uspeh prireditve tako veličasten.

Posebna zahvala velja vsem zborom, pevovodjem ter pevkam in pevcem, prav tako pa tudi deklamatorjem, ki so s požrtvovalnim delom in skupnim trudom omogočili dostojno proslavo jubileja Slovenske prosvetne zveze.

S to proslavo smo koroški Slovenci ponovno izpričali neuklonljivo življenjsko voljo ter ljubezen in zvestobo naši prelepi pesmi, materini govoric in narodu. Zato naj bo uspeh slavnostne prireditve vzpodbuda pri nadaljnjem delu za ohranitev slovenske besede in narodne zavesti, hkrati pa tudi za gojitev in utrjevanje prijateljskih odnosov med obema narodoma v skupni domovini.

Upravni odbor

Petindvajsetletnica smrti narodnega heroja Franca Pasterka - Lenarta

„Naša naloga je težka in nevarna, vendar ravno zato častna in odgovorna. Borimo se za svobodo svojega naroda. Ob tako velikem poslanstvu ne moremo in ne smemo štediti s svojo krvjo. Ni važno, ali bom preživel jaz ali ti, važno je, da slovenski narod zmaga, da bom nekoč mi in naši potomci na svoji zemlji svoj gospod. Če mi pademo junaške smrti v borbi proti največjemu sovražniku pravice in napredka — proti nemškemu fašizmu, bodo na naše mesto stopili novi, tisoči novih borcev, ki vedo, za kaj bijemo boj, ki se zavedajo, da je bolje umreti pokojno, kakor živeti na koljenih.“

To so besede, ki jih je leta 1942, torej le nekaj mesecev pred svojo smrtjo, govoril Franca Pasterka - Lenart, komandant prvega koroškega partizanskega bataljona, tisti junaški borec, ki je bil za svoj prispevek v boju proti fašizmu imenovan za narodnega heroja. Jutri bo minilo petindvajset let od njegove smrti.

Franca Pasterka iz znane Tavčmanove družine v Lobniku nad Železno Kaplo je bil med prvimi, ki so se z orožjem v roki uprli nacizmu. Že oktobra 1942 je šel v partizane; bil je odličen borec in dober tovariš. Kmalu je postal komandir čete, pomlad 1943 pa komandant prvega koroškega partizanskega bataljona, ki je operiral na področju Železne Kaple, Pliberka in Mežice. Pri napadu na Mežico v začetku aprila 1943 je bil komandant Lenart težko ranjen ter je 6. aprila umrl. Leta 1949 je Zveza koroških partizanov poskerbela, da je bil Lenart prekopan, vrnil se je v svoj domači kraj in počiva zdaj na kapelškem pokopališču.

V spominski kamen na grobu narodnega heroja Lenarta so vklesana imena 102 padlih partizanov in 78 žrtev fašizma iz Železne Kaple in okolice. Tako je njegov grob in njegov spomenik postal simbol trpljenja, žrtev in junaštva koroških Slovencev.

Ob 25-letnici junaške smrti se v globokem spoštovanju klanjamo spomenu našega narodnega heroja Franceta Pasterka - Lenarta. Ta naš spomin je letos posebno živ, ker obhajamo jubilejno leto koroškega partizanstva, spominsko leto edinstvene podviga v zgodovini našega ljudstva, ki se je na smrt obsojeno uprlo nasilju ter se v junaškem boju dvignilo v novo življenje.

Objava

DIJAŠKEGA DOMA SLOVENSKEGA ŠOLSKEGA DRUŠTVA V CELOVCU

Vse starše, katerih otroci so že doslej stanovali v Dijaškem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu, kakor tudi vse nove interese, ki želijo, da bi bili njihovi otroci s pričetkom prihodnjega šolskega leta sprejeti v dom, opozarjamo, naj prijavijo gojence za prihodnje šolsko leto.

Prijave sprejema uprava Dijaškega doma Slovenskega šolskega društva v Celovcu, Tarviser Str. 16, 9020 Celovec - Klagenfurt.

Sprejemamo tudi gojence in gojenke, ki obiskujejo druge šole v Celovcu.

Nova intervencija:

Slovenska gimnazija v Celovcu nujno potrebuje svoje lastno poslopje

V navzočnosti poslevoedečega predsednika deželnega šolskega sveta za Koroško deželnega poslance Josefa Gutfenbrunnerja je deželni glavar Hans Sima v sredo dopoldne sprejel delegacijo Združenja staršev na slovenski gimnaziji v Celovcu. Delegaciji združenja staršev, v kateri sta bila poleg predsednika Valentina Vautija še predsednika obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev dr. Franci Zwitter in dr. Valentin Inzko, se je pridružil tudi novi ravnatelj slovenske gimnazije dr. Pavle Zablatnik.

Pri deželnem glavarju je delegacija opozorila, da slovenska gimnazija nujno potrebuje svoje lastno poslopje ter je znova urgirala začetek gradnje.

Deželni glavar je pokazal veliko razumevanje za težnje slovenske gimnazije. Zagotovil je, da je deželni šolski svet zadevo lastnega poslopja za slovensko srednjo šolo vedno smatral za posebno nujno ter je projekt tudi temu primer-

no uvrstil v svoj predlog na ministrstvo. Končna odločitev pa je pri ministrstvu na Dunaju in je svetoval, naj bi se obrnili tudi na druge pristojne kroge in tako dosegli, da bi se vse politične sile v deželi skupno zavzele za rešitev tega perečega vprašanja.

Nov ravnatelj slovenske gimnazije v Celovcu

Odkar je prejšnji ravnatelj slovenske gimnazije dvorni svetnik dr. Joško Tischler s koncem minulega leta stopil v pokoj, je gimnazijo kot provizorični ravnatelj vodil dr. Pavle Zablatnik.

V sredo je deželni glavar Hans Sima sprejel dr. Zablatnika in mu izročil dekret, s katerim je bil definitivno imenovan za novega ravnatelja Državne gimnazije za Slovene v Celovcu.

Novemu ravnatelju čestitamo in mu želimo veliko uspehov na odgovornem položaju.

Peca odprta tujskemu prometu

V soboto je bila ob vznožju starodavne sive Pece, čudovitega gorkega masiva v spodnjem delu Podjune, velika slavnost. Uradno so izročili svojemu namenu sedežno vzpenjača na Peco in s tem ta prelesni planinski svet na stajaj odprli izletnikom in ljubiteljem zimskega športa, skratka vsem tistim, ki se želijo okrepiti v svežem planin-

skem zraku in uživati čudovit razgled z nad 2000 m visoke gore.

Pred slovesno otvoritvijo je bila v kletnih prostorih gostilne „Petzenkönig“ posebna tiskovna konferenca, na kateri so organizatorji vzpenjače zastopnikom domačih in tujih listov posredovali zanimive podatke o tem za naše kraje izrednem projektu. Tako so povedali, da so investicije dosegle lepo vsoto 4,65 milijona šilingov. Vzpenjača je dolga 2700 metrov, višinska razlika pa znaša 1042 metrov, tako da jo upravičeno prištevajo med največje tovrstne naprave v Evropi.

Otvoritev je bila ob dolinski postaji, kjer je bistriški župan Franc Winkl pozdravil številne častne goste. Navzoči so bili deželni glavar Sima, več deželnih poslancev, okrajni glavar dr. Wagner, okoliški župani, predstavniki različnih ustanov in organizacij ter mnogi gostje iz sosedne Slovenije. Izčrpno poročilo o poteku gradnje in sploh o prizadevanjih za uresničitev tega velikega načrta sta podala predsednik nadzornega odbora šolski ravnatelj Valentin Vauti in poslovodja družbe za upravo vzpenjače Oschmautz. Navedeno je bilo, da obsega družba 108 zasebnih delničarjev, ki so skupno prispevali h gradbenim stroškom 1,3 mi-

Kulturna izmenjava

Po izmenjavi gostovanj med eksperimentalnima odroma je bila gledališka izmenjava med Celovcem in Ljubljano zdaj razširjena. Ansambel celovškega Mestnega gledališča je zadnjo soboto gostoval v ljubljanski Drami z burko Johanna Nestroya „Barvar in njegov dvojček“, s katero so imeli celovški gledališčniki pri ljubljanskem občinstvu zelo lep uspeh. Ljubljanska Drama bo obisk vrnila 13. junija, ko bo v celovškem gledališču gostovala z Goldoni-Ruplovimi „Primorskimi zdrahami“.

Še prej pa bo v okviru uradne kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo prišlo do medsebojnih obiskov opernih ansamblov. Že 20. aprila bo Opera Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane uprizorila v Celovcu opero „Turandot“, operni ansambel celovškega Mestnega gledališča pa bo 24. aprila gostoval v Ljubljani, kjer se bo predstavil z opero „Orožar“ [Der Waffenschmied].

Na zadnji seji občinskega odbora občine Železna Kapla-Bela so pod predsedstvom župana deželnega poslance Lubasa razpravljali in sklepali o dodatnem proračunu v višini 574.000 šilingov, ki so ga omogočili višji dohodki v lanskem letu ter varčno gospodarstvo občine. S tem se je občinski proračun za lansko leto povečal na skupno okoli 5,5 milijona šilingov ter je v dohodkih in izdatkih izravnal.

S sredstvi dodatnega proračuna bodo izboljšali cesto v Lobnik, ki jo bodo opremili tudi s potrebno razsvetljavo. Dela na tem odseku so že v teku. Poleg tega bodo s tem denarjem lahko dokončali ureditev mrtvašnice.

Predsednik kulturnega odbora občine šolski ravnatelj Valentin Polanšek je na občinski seji poročal o le-

Kärnten - Ort der Begegnung

Im Auftrag und in Vertretung von Bürgermeister Ausserwinkler überbrachte Stadtrat Walfried Teuber der Veranstaltung des Slowenischen Kulturverbandes die Grüße der Landeshauptstadt Klagenfurt und entbot die herzlichsten Glückwünsche zum Jubiläum. In seiner Ansprache führte er unter anderem aus:

Die Landeshauptstadt Klagenfurt hat es sich zum Ziele gesetzt, jegliche kulturelle Arbeit nach Kräften zu pflegen und zu fördern. Ohne selbst als Veranstalter hervorzutreten, wollen wir alles, was auf diesem Gebiet geschieht, beobachten und sorgsam hegen. Es ist dies eine schöne Aufgabe, den über allen strittigen Fragen, über allem, was die Menschen entzweit und sich gegeneinanderstellen läßt, stehen die kulturellen Werte, die ihren echten Wert auch dann behalten, wenn die, die sie geschaffen haben, längst nicht mehr sind. Von besonderer Anonymität aber ist die Volkskunst, deren Pflege einen breiten Raum gerade in Ihrem Arbeitsprogramm einnimmt.

Kärnten ist ein glückliches Land. Es ist nicht nur ein Land von seltener Schönheit, sondern auch ein Ort der Begegnung und der gegenseitigen Durchdringung der Völkerschaften, die seit vielen Jahrhunderten in Frieden und Freundschaft nebeneinander und miteinander leben. In diesen Jahrhunderten haben sie sich gegenseitig angeregt und befruchtet, haben sie voneinander gelernt. Sie als der Kulturverband der Kärntner Slowenen vertreten also einen wichtigen Teil der gesamten Kärntner Kultur.

Sechs Jahrzehnte Bestehen Ihres Verbandes ist gleichbedeutend mit sechs Jahrzehnten eifrigen Wirkens und verdienstvoller Arbeit. Ich glaube, Ihnen heute nichts Besseres wünschen zu können, als viele weitere Jahrzehnte ebenso erfolgreichen Arbeitens im Dienst an der Kultur des slowenischen Volksteiles in Kärnten und damit an der Kultur unseres schönen Landes, dem wir alle, ohne Unterschied der Muttersprache, in Liebe und Treue verbunden sind.

lijona šilingov; med delničarji so kmetje, delavci in obrtniki iz južne Koroške, pa tudi številni prijatelji Pece iz širne Avstrije in celo iz Berlina. Izrečena je bila zahvala za izdatno pomoč občin Pliberk, Bistrice in Dobrla vas, posebej pa še koroške deželne vlade, ki je gradnjo podprla s prispevkom iz sredstev za pospeševanje tujskega prometa.

Vzpenjačo je izročil svojemu namenu deželni glavar Sima, ki je nazikal veliki tujskoprometni in gospodarski pomen tega projekta. Sploh je naglasil potrebo po gospodarskem razvoju južne Koroške in poudaril, da je na dvojezičnem ozemlju Koroške, kjer se prepletata dve kulturi, treba premostiti predsodke iz preteklosti in se zživeti v probleme sedanosti. To pomeni, da se je treba prizadevati za mirno sožitje vseh ljudi brez razlike jezika in narodne pripadnosti — za politiko dobrega sosedstva in miru.

V a b i l o

PEVSKI ZBOR Slovenskega prosvetnega društva iz Loge vasi priredi na velikonočni ponedeljek 15. aprila 1968 ob 7. uri zvečer pri Antoniču na Reki pri Št. Jakobu v Rožu

PEVSKI KONCERT koroških narodnih in umetnih pesmi

Po koncertu bo prosta zabava s plesom; igrala bo domača godba. Ljubitelji slovenske pesmi vabljeni.

V a b i l o

Koroška dijaška zveza vabi na filmsko predavanje z naslovom

K MORJU — OB MORJU — NA MORJU

ki bo v nedeljo 7. aprila 1968 ob pol treh popoldne pri Voglu v Št. Primožu.

Prisrčno vabljeni!

Senčni kraj pri Pliberku

Pred nedavnim je umrl Jožef Rožman, kmet p. d. Rožman v Senčnem kraju. Pogrebne svečanosti so bile ob udeležbi številnih žalnih gostov na libuškem pokopališču.

Pokojni Rožman je bil priljubljen in spoštovan v bližnji in daljnji sosesčini. Bil je v pravem pomenu besede kmet: marljivo je gospodaril in z gledno skrbel za svojo domačijo, kjer je vztrajno ključoval vsem gospodarskim stiskam, ki so zlasti v letih pred drugo svetovno vojno ogrožale marsikateri kmečki obstoj. Poleg tega je bil srčno dober sosed, vedno pripravljen pomagati svojemu bližnjemu. Predvsem pa je slovel po izredni gostoljubnosti ter je v svoji družini gojil z gledne vrline.

Posestvo je sicer že prej izročil svojemu sinu Lojzu, vendar je do zadnjega rad pomagal svojemu nasledniku in njegovi ženi, Petrovi Micki iz Grabelj, pri raznih opravilih na kmetiji.

Jožef Rožman, ki je dosegel 70 let starosti, naj v miru počiva v ljubljani domači zemlji, žalujoči ženi in ostalim svojcem pa velja iskreno sožalje.

Beljak v številkah

Iz poročila, ki ga je objavila beljaška policija, so razvidni tudi naslednji podatki: Lani je bilo v Beljaku prijavljenih 38.077 prebivalcev; konec leta 1967 je bilo v Beljaku prijavljenih 8246 motornih vozil, tako da pride povprečno na vsakih 4,6 prebivalcev Beljaka po eno motorno vozilo.

V pristojnost beljaške policije spada tudi kontrola na mejnih prehodih v Področici, v Podkloštru in na Vratih. Na teh prehodih se je promet v zadnjem letu zelo povečal, saj so našli skupno 9.429.944 prehodov.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometargasse 10, telefon 56-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Občina Železna Kapla

poročila o dobrem gospodarjenju

FRAN ERJAVEC

Lastovica

Bodi nam prisrčno pozdravljena, ljubezniva ptica, ki nam vsako leto prineseš zaželeno pomlad in z njo prijetno zelenje in cvetje. Kakor nobena druga ptica si se ti prikupila žlovcu, tebe povsod radi imajo, povsod te željno pričakujejo in veselo pozdravljajo kot staro hišno prijateljico in z otožnim srcem te vidijo jeseni spet odhajati. Ti smeš, kjerkoli hočeš, pripeti svoje gnezdo; iz revne lesene koče kakor iz bogate gosposke palače ti kličejo: „Da si dobrodošla in srečo prinesla!“

Pri nas lastovico še posebno čislamo kot božjo ljubljeno. Legenda nam pripoveduje, da je letala okoli križa in s perutnico mahaje hladila trpečega Zveličarja in ga s petjem tolažila; zato pa sme med sv. mašo na oltarju sedeti. Narod ima vero, da z lastovico prihaja v hišo sreča in zdravje, da v tako hišo ne udari strela; od koder pa lastovica pobegne, ondudaj se vseli ubožnost in nesreča. Zato bog varuj preganjati lastovico ali ji celo razdirati gnezdo.

Lastovica je drobna ptica, dolgih perutnic, kakor ustvarjena za letanje. Kljunček je kratak in ploščat, na koncu malo prikrivljen. Perutnice so dolge, vrezane kakor kosa, rep je škarjast. Šibke nožice niso ustvarjene za hojo, zato se tudi redkokdaj spusti na zemljo, kvečjemu takrat, kadar pobira blato za gnezdo.

Lastovica je izvrstna letalka, človek jo komaj more slediti z očmi. Hitro kakor misel švigne po mestnih ulicah, zaigra v desno, zaokrene v levo; sedaj leti nizko ob tleh, sedaj se vznaša visoko nad cerkev, sedaj se zopet spušča nad vodo. Kakor bi trenil, se zasukne in obrne ter se izgubi izpred naših oči, ali takoj spet prileti od druge strani. Lastovica si leteč lovi hrano po zraku, leteč pita iz gnezda izpeljane mladiče, leteč pije, leteč se koplje v vodi in potaplja.

Iz daljnega pota vrnivša si lastovica zmerom poišče svoje staro gnezdo, ga očisti, popravi in znova nastelje, ako se ga medtem ni vrabec polastil in vanj nanesel slame. Ker se rokavnjač ne umakne zlepa, si mora zidati novo gnezdo, ravno tako tudi na novo sparjeni lanski mladiči. Lastovica na cesti ali ob potoku pobira blato s kljunom in ga odnese tja, kjer misli zidati gnezdo. S krempljici se drži in z repom podpre, s kljunom pa polaga grudico na grudico in jih oslini, da se bolje sprimejo. Da je gnezdo trdnjše, vplete med blatne drobce tudi kako bilko, dlako ali pero. Ko ima gnezdo toliko podlage, da drži ptico, sede vanj, zavihne rep ob zidu in dela dalje. Lastovica zida samo zjutraj; morebiti zato, da se delo sproti suši ali pa ker nima več potrebne

sline. V najugodnejšem vremenu ga ne dozida pred osmimi dnevi.

Meseca velikega travna znese samica 4—6 belih, sivo ali rjavo pikastih jajčk, ki jih izvali v 12 dneh, ako je lepo vreme, da more samec zase in zanjo naloviti potrebne hrane; ako si mora pa ona sama hoditi živeža lovit, potem se valitev zakasni za nekoliko dni.

Mladiči so grdi, širokozijali neteki, ki vedno čivkajo in lačne kljune odpirajo, da stara dva komaj moreta donášati toliko živeža. Zraven tega mlade in stare zajeda velika množica vsakršnega krvopijočega mrčesa, zlasti stenice. V treh tednih se mladi zgodijo in izpeljejo; zvečer pa se povračajo v gnezdo s starimi vred,

Kaznovana ošabnost

Bilo je v ljubi vigradi. Sin ubogega kočarja je pasel čredo premožnega kmeta ob bregu Vrbskega jezera. Igral se je in metal drobtinice v jezero, kjer so se ribice pogajale za njimi in jih lovile.

Večkrat je že videl, kako so se igrale blizu tega kraja tri ribice, ena je bila večja, drugi dve manjši. Ker je bil pa nedolžen, ni premislil, kako da vedno iste tri ribice prihajajo k obrežju.

Lepa večerna zarja je v čarobni svetlobi obsevala Vrbsko jezero, ko je pastirček gonil svoje ovčice domov. Ko pride na tisti kraj, pričofotajo te tri ribice na suho in se pretvorijo v človeške osebe, večja v gospo, drugi dve pa v zali gospodični. Gospa, ki je bila plemenitega obraza, ogovori pastirja, rekoč:

„Glej, fant, če bi nas bil ti udaril s šibico, pa bi bile rešene; smo namreč tukaj zaklete in le vsakih sto let smemo v človeški podobi govoriti z ljudmi. Bile smo ošabne. Grofovski grad, katerega razvaline krije ta voda, je bil naša last in mnogo zemljanov nam je bilo na migljaj pokornih. Moj mož je zgodaj padel v vojni proti pesjanom in jas sem zagospodarila na mogočnem gradu. Bili so veseli časi, pojedina je sledila pojedini. Plesali smo, da se je treslo poslopje. Ko smo se nekega večera zabavali — zunaj je lil dež, kakor bi bilo nebo odprto — mi naznani hišnik, da je prišla beračica s tremi otroki prosit prenočišča. Toda ukažem jo odpoditi in ji povedati, naj nas ne moti na veselici in naj gre drugam. Beračica pa poklekne pred hišnika, moleč najmanjše dete proti njemu... ‚Vsaj teh sirot,‘ je rekla, ‚ki so nedolžne, se usmilite, če jaz tega nisem vredna.‘ Tudi ko jo privedejo k meni, je milo govorila in prosila: ‚Zunaj črna noč in nalive, moje stare oči pa slabe, kam pa naj grem iskat prenočišča! V nebo bi vpilo, če bi sedaj zapodili berača od hiše.‘ Tako je govorila in drhtela od joka. A v meni se je dvignila ošabnost in jeza, ker nas moti preklicana beračica pri veselici. Ker nas je še dalje nadlegovala, ukažem hlapcem, da so jo vrgli čez prag. In ko je bila zunaj, je s pretresljivim glasom zaklela mene in moj zarod. Nebo se je še bolj stemnilo, veter je zatulil, strele so švigale, grozen pok — in v par minutah je bilo vse, ves grad, vse naše imetje pod vodo. Me tri pa moramo od tistega trenutka sem v podobi rib gledati strašne razvaline našega gradu na dnu jezera.“

Ko je gospa to izgovorila, je z zalima gospodičnima vred izginila na globoko dno.

ki jih morajo tudi še potem nekoliko časa pitati, preden se nauče zase skrbeti.

Ko je prvi zarod odrasel, vale stari še enkrat. Ko so tudi drugi rod na noge spravili, potem se začne zbirati staro in mlado kakor v posvet, nekoliko dni v večjih tropih nemirno letajo okoli, kakor bi hotele mlade zuriti v letanju in jih privaditi na dolgo potovanje. Neke noči naposled izginejo.

Zgodnja zima in pomanjkanje hrane jih pa včasih tudi prisili na pot, še preden so mogli drugi rod odgojiti, tako zapuščeni mladiči od lakote poginejo. Zgodi se pa tudi, da se stari zakasne in da jih zima prehiti. Taki se zarijejo in poskrijejo v dupla in v podzemeljske luknje, kjer otrpnejo in tako prezimijo. Večkrat so že našli take otrple lastovice, ki so v topli izbi spet oživele.

Lastovica ima, četudi ne močan, vendar prav ugoden mil glas. Zlasti takrat, kadar samica vali, samec tako zadovoljno in zgovorno žubori, da ga je veselje poslušati. Zjutraj se še ni jelo daniti in že sedi na strešnem žlebu ter žvrgoli in drobi neutrudoma svojo jutranjo pesmico.

Lastovica človeku ne stori niti najmanjše škode, pokonča pa neizrečeno mnogo nadležnega in škodljivega mrčesa, vsakršnih muh in mušic, komarjev in žužkov, metuljev in pajkov. Ni pa res, da lovi tudi čebele, še celo

ogiblje se jih, ker se boji njihovega strupenega želca.

In vendar tudi nedolžno lastovico preganjajo po nekaterih krajih. Posebno južnjaki jih jeseni, ko so na potu, na vse pretege love in brez usmiljenja davijo.

Skopuh in krčmar

Živel je nekoč bogataš, ki je bil tako skop, da ni privoščil nikomur inčesar dobrega, ne svojemu bližnjemu, ne samemu sebi. Na vso moč rad je jedel pečene ribe, nikoli pa si ni kupil takšnih slastic. Dan za dnem je izčepaval samo svoj lonček riža. Da bi mu pa riž šel bolj v slast, je obiskoval s svojim lončkom soseda, ki je bil krčmar. Tam je goital suhi riž, pri tem pa je srkal vase vonj pečenih rib, ki je prihajal iz kuhinje.

Krčmar je seveda kar pihal od jeze, da ga skopuh neprestano nadleguje in mu ne da nobenega zaslužka. Nekega dne mu je napisal prav slan račun in mu ga sam izročil.

„Dober dan, bofer, vaš nos je bil več mesecev pri meni na hrani. Plačajte mi, kar ste dolžni.“

„Prav,“ se je nasmejal skopuh. „Dobite takoj, kar vam gre. He, žena, prinesi mi brž mojo mošnjo z denarjem!“

Krčmar si je že kar mel roke, da je mož toliko izpreviden. Ni pričakoval, da pojde stvar tako gladko in si je jel skoro že delati očiške, da je preveč zaračunal.

Žena je prinesla mošnjo, skopuh jo je vzel v roke, jo dobro otresel in je potem vprašal:

„Čuješ, kako denar zveni?“

„Čujem,“ je odvrnil krčmar, prijazno se smejoč.

„No, torej, potem sva oba dolg poravnala. Vonj tvojih pečenih rib je z žvenketom mojega denarja zadosti poplačan.“

Stajica

Zaman se trudiš, sinko moj,
da bi prelezel te ograje.
Daj, da ti pomaga očka tvoj
in te reši iz te staje.

Kmalu prerastel boš pregrade,
v bistvu pa bo vse ostalo kakor je;
ovire tu in tam pred tabo bodo stale,
le očka bo preslab, da ti pomagal
bi čeznje.

Andrej Kokot

FRANK O'ROURKE

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

ŠIROKA REKA

Direktorju hotela sem pokazal svojo legitimacijo in ta mi je takoj prinesel svoje knjige. Našla sva Helen Jones, ki je prišla iz De Ridera in se vpisala v knjigo gostov na večer sedmega novembra. Spomnil sem se brzojavke, ki jo je poslal stavec iz hotela v De Riderju. Morda je poslala brzojavni odgovor ali nekomu telefonirala. Iz hotela ni telefonirala. Z direktorjem sva sedela v njegovi pisarni in čakala na rezultate. Čez dvajset minut se je oglasila telefonska centrala. Helen Jones je telefonirala Jamesu Olsonu v hotel „Welstone“ v Jesintq City.

Najraje bi se smejal. Telefonirala je v moj rojstni kraj. Zato sem se odpeljal do sedeža letalske družbe in tam pogledal stare knjige potnikov. Niti v eni ni bila vpisana Helen Jones, le v eni knjigi je bila med potniki neka Helen Olson, katera je devetega novembra zvečer odpotovala v Dallas. Naročil sem telefonski pogovor z nekim prijateljem v Dallasu in čez pol ure sem že imel zvezo z njim. Zaprošil sem ga za uslugo. Odšel sem v hotel in rezerviral sobo za eno noč. Dve uri kasneje mi je prijatelj sporočil, da je Helen Olson prišla v Dallas devetega novembra ponoči in najela sobo v hotelu, kjer je ostala do enajstega. Takrat je z jutranjim avionom odšla v Jesinto City. To mi je zadoštovalo. Naročil sem, da naj me zjutraj zbude ob sedmih. Odpeljal sem se domov. Prišel sem v agencijo popoldne in vse povedal Samu. Medtem, ko sem se umival, je Sam poklical hotel „Pelstone“ in zvedel za konec zgodbe. James Olson je bil vpisan v hotelsko knjigo kot gost v apartmaju v osmem nadstropju, kjer je stanoval od pelega do dvanaajstega novembra. Desetega novembra je rezer-

viral sobo za svojo hčerko Helen Olson, ki je z jutranjim avionom prišla, in drugi dan sta oba odpotovala domov.

Dobro sem se spominjal in ni mi bil potreben njen naslov.

Najraje bi poklical k sebi Hozeja in mu rekel da nisem mogel najti dekleta. Pa mu nisem mogel tega narediti, nisem mogel tako uničiti njegovega upanja.

„Kaj bomo zdaj, Sam?“ sem ga vprašal.

„Prav nič mi ni všeč,“ je rekel Sam. „On je tako dober fant. Zakaj ne bi jutri odleteli k njej in tam končali stvar, Mike? Najin klient to želi.“

„To bi bilo najboljšje, Sam. Rezerviraj mi karto za avion. Vrnil se bom popoldne.“

Prišel sem v Border City drugi dan ob enajstih. Dan je bil lep, svetel, kakršne imajo samo ob Rio Grande. Iz aviona sem gledal mesto in reko Border City na mehikanski strani. Ti dve mesti je reka razdvajala, povezovali pa so ju mnogi mostovi.

Vzel sem taksi in se odpeljal do pisarne bratov Lopez. Njihova tajnica me je vprašala za ime, ko pa sem se predstavljal, mi je takoj rekla:

„Pojdite takoj notri, gospod Cavanag!“

Hoze je bil tako razburjen, ker sem prišel, da mi je pri rokovanju skoraj iztrgal roko. Iz sosedne sobe je prišel tudi Tonny.

„Gospod Cavanag, ali ste jo že našli?“ je vprašal Hoze.

„Poslušajte,“ sem spregovoril resno. „Preden se bomo pogovarjali, vam povem, da sploh nisem nameraval spregovoriti več o tem. Da, našel sem jo...“

Hoze je globoko vzdihnil in zašepetal:

„Tako hitro? Ampak, gospod Cavanag, zakaj ste prišli sem?“

„Ker tukaj živim!“

Moral sem tako povedati. Nisem hotel stvari niti otežkočiti niti ublažiti. On pa preprosto ni mogel verjeti. Njegov pogled se je srečal z mojim, pa je takoj pogledal vstran. Oči so bile otožne, kakor so lahko otožne samo pri njegovem ljudstvu.

„Kakšna ironija,“ je tiho rekel. „Torej tukaj živi. Kako ji je ime, gospod Cavanag?“

„Olson,“ sem rekel. „James Olson je njen oče. Živi v Parkwayu. Semkaj so se preselili po vašem odhodu v vojno. Hoze. Njen oče je... pa saj ste gotovo slišali o njem?“

„Da!“ je rekel Tonny. „Bogataš, gospod Cavanag, posloven človek. Mi se poznamo. Naši posli nimajo nič skupnega z njim.“

Tonny je tako lepo pojasnil. Njihovi posli nimajo nič skupnega! In tudi njihova življenja ne! Tujec bi se morda začudil, zakaj je Hoze ni videl po svojem povratku domov, ampak tisti, ki je dobro poznal njihovo mesto, je lahko razumel. Počutil sem se zelo neprijetno. Hoze me je pogledal in uspele mu je celo, da se je nasmehnil. V njegovih očeh sem videl željo.

„Gospod Cavanag,“ mi je rekel, „ali bi hoteli...“ Pogledal sem Tonnyja in pokimal mi je. „Dobro Hoze. Takoj bomo uredili.“

„Vi boste to znali,“ je rekel Hoze. „Poskusite urediti, prosim vas.“

Odprl sem telefonski imenik, poiskal njeno številko in jo poklical. Slišal sem njen telefon, kako zvoní, potem pa je nekdo rekel:

„Prosim?“

„Lahko govorim z gospodično Helen Olson,“ sem rekel.

„Pri telefonu!“

„Gospodična Olson, rad bi z vami spregovoril nekaj

Človek in sonce

Da je sonce vir življenja, je že dolgo znano. Izredni pomen sončnih žarkov na vse živo je še vedno v ospredju človekovega zanimanja. V dobi, ko človek stopa v vesolje, še toliko bolj.

Svetloba sonca je sestavljena iz spektralnih barv, ki jih vidimo včasih na nebu kot mavrico. Svetloba mavrice sije od rdeče preko ostalih do vijoličaste. To je le vidni del sončnega sevanja. Pod rdečo barvo so še infrardeči žarki, ki učinkujejo toplotno, nad vijoličasto barvo pa ultravijoličasti, ki učinkujejo kemično. Sončna svetloba pa je močno odvisna od ostalih vremenskih razmer, ker ni vseeno, če je nebo zastrto z oblaki, če je v zraku dosti vlage, prahu in drugih primesi. Dnevna svetloba v senci je indirektna ali odbita ter razpršena sončna svetloba, direktna sončna svetloba pa je le tam, kamor sonce neposredno posije. Čimbolj je zrak čist, čimbolj pravokotno padajo žarki na zemljo in čimvišje smo, bolj močan je vpliv sonca.

Infrardeči žarki nas grejejo. Ti povzročajo, da nam je na soncu toplo. Od njih se segrevajo vsi predmeti na zemlji. Svetlobni žarki obsijejo predmete s svetlobo, da jih vidimo. Ultravijoličasti žarki kemično delujejo na vse in povzročajo v naši koži tvorbo temnega pigmenta, zaradi česar porjavimo. Poleg tega se pod vplivom teh žarkov ustvarja v naši koži iz posebne snovi vitamin D, ki preprečuje rahitis. Brez tega vitamina zbolimo, posebno mali otroci.

Dalje povzročajo isti žarki sproščanje histamina v koži, kar spet sproži razširitev žil lasnic in koža zato pordeči. Če se nevajeni sonca predolgo sončimo, dobimo močne opekline z vročino in mrzlico. Lahko pa dobimo tudi sončarico, ki nastopi zaradi pregrevanja organizma s sončnimi žarki in ima za posledico nezavest, krče, v lažjih primerih pa glavobol, ter slabosti. V nekaterih težjih primerih pride nemir, nepravilno dihanje in občutek tesnobe tudi do smrti. Premočna svetloba ob morju in v gorah na snegu lahko povzroči kratkotrajno slepoto zaradi bleščanja, zato so tam nujna dobra temna očala. Sploh so vplivi sonca zaradi čistočnega zraka v gorah in zaradi odboja od morja ob morju neprimerno močnejši kot drugod, kar je treba upoštevati.

Če nam je vse to znano, potem se ne bomo skrivali pred soncem. Pa tudi dojenčku in otroku sploh ga bomo privoščili. Samo, kot pri vsaki stvari, je tudi potrebno paziti, da ne bo naenkrat prehud vpliv sonca, nanj se je potrebno počasi navajati. Vsak dan dalj časa pustimo, da sije na nas. Prav nič ne bo škodovalo, če se prej namažemo s kremo za sončenje in — če smo v gorah in na morju — če natakemo protisončna očala. Ne bodimo nestrpni, pa bomo zdravi in zagoreli!

O kavi govorimo preslabo

Kavo v današnjem življenju prištevamo med „počasne strupe“, v resnici pa ima mnoge terapevtske lastnosti, bistri misli, pospešuje prebavo in v večini primerov sploh ne škodi srcu.

Nosilec kavinih terapevtskih lastnosti je njena glavna sestavina kofein. Ta dragoceni alkaloid ima mnoge dobrodejne učinke na organizem.

Njegov najbolj znani učinek je stimulacija centralnega živčnega sistema in zato je

precej razširjeno dražilno sredstvo. Pri zdravih ljudeh povzroča kofein rahlo nevropsihično razdraženost, premaguje dremavost in zaspanost, olajšuje umsko delo in koncentracijo ter odganja občutek utrujenosti.

Krepilne in dražilne lastnosti kofeina se bistveno razlikujejo od alkohola. Alkohol povzroča začasno paralizo kontrolnih centrov in zato pri pijanih opazimo pomanjkanje kontrole nad gibi, zaradi česar pride do neskladnosti in nestabilnosti. Pijanost pa spremlja tudi duševna depresija. Kofein takih lastnosti nima.

Kako pa kofein deluje na srce?

Predvsem srce krepí, ker učinkuje neposredno na vlakna srčne mišice. Tako se večja predvsem njena moč. Toda ta okrepitev ni slepo priganjanje srca k večjemu delovanju, ampak fiziološko koordinirano, smotrno in koristna dejavnost, ki srce krepí, tako da postane odpornejše in se ne izčrpa tako hitro.

Torej bi bilo nesmiselno trditi, da kofein enostavno škodi srcu in da torej njegovo uživanje ni priporočljivo, bodisi v obliki kardioloških tablet ali kave.

Kofein pa ima pomemben učinek tudi na krvožilni sistem. Nekateri žile oži, druge pa širi. Prav zaradi tega ob uživanju kave krvni pritisk ne naraste sunkovito.

Učinek na krvožilni sistem se kaže predvsem na važnejših žilah in zato je kofein tudi odlično sredstvo proti šoku in kolapsu. Učinek žilnega širjenja se pozna zlasti na koronarnih (srčnih), možganskih in ledvičnih žilah. Širjenje koronarnih arterij omogoča boljšo hranitev in torej pomaga srcu. Zaradi razširitve možganskih žil prihaja v glavo več krvi in z njo kisika, kar olajšuje umsko delo. In nazadnje, s širjenjem ledvičnih arterij kofein pospešuje prebavo.

Kava ima torej številne dobre lastnosti.

Poskusite!

NADEVANE OKROGLE ZEMLJICE

Vsako žemljico razrežite z maslom in napolnite s temle nadvom: zmočajte enake dele jajčnika (jajčno cvrtjo), drobno sesekljane šunke, omentalnega sira ali trapista in vse dobro posolite in popoprajte.

PECEN SIR

Poljubno količino omentalca razrežite na rezine, debele 1 cm, jih pomočite v stepeno jajce, potem pa v drobtine in na hitro prepražite na olju.

ANGLEŠKO PECIVO.

Potrebujemo: 3 jajca, 130 gramov masla ali margarine, 100 g sladkorja, 140 gramov moka, 100 gramov kandiranega sadja, 50 gramov rozin, 1 žlico ruma, malo nastrgane limonine lupine in za nožovo konico amoniaka v prahu.

V ponasto vmešamo maslo, celih jajc in sladkorja vmešamo postopoma rum, sesekljano kandirano sadje, rozine, moko in amoniak v prahu; letoga smo zmošali med moko že prej. Naj vas ne moti videz nekakšne skisanosti testa; ta videz izgine brž, ko primešate moko.

Pecite počasi v namaženem in z moko potresenem pekaču. Ne razrežite peciva, preden se dobro ne ohladi.

Prednost olja

1. Ker olje ne vsebuje vode, pri pečenju mesa ali praženju nikoli ne škropi čez rob kozice.
2. Dobro očiščena olja imajo zelo visoko vrelišče. Zato jih lahko zelo segrejemo, pa vendar ne zadobe grenkega, neprijetnega okusa.
3. Visoko vrelišče povzroči tudi, da se živila, ki jih pečemo na olju, maščobe nikoli ne napijejo. Vse pore se namreč zaradi vročine zapro, takoj ko položimo živilo v kozico.
4. Pečenka, ki jo pečemo na olju, se dobro prepeče, ne da bi dobila nevarno temnorjavo ali celo črno barvo. Olje namreč ne vsebuje (ali le malo) snovi, ki bi ob segrevanju zoglelele.
5. V gospodinjstvu uporabljamo olje skoro za vse jedi. Rafinirana olja (olja, ki so očiščena vseh nepotrebnih primesi in umazanije) uporabljamo za peko, pečenje, praženje, pečenje na žaru, prežganje. Za vsa jedila, kjer uporabljamo hladno olje, vzamemo naravna olja; za solate, majonezo, sirčkove namaze.
6. Olja ne spadajo v hladilnik, olivno olje, na primer, postane motno že pri 2 stopinjah. Najprimernejša temperatura je okrog 10 stopinj. Steklenice morajo biti dobro zaprte in shranjene na temnem prostoru. Svetloba in zrak olje polagoma razkrajata.
7. Olja in drugih maščob (rastlinske masti, margarine, masla, svinjske maste) ne smemo mešati, ker so vrelišča zelo različna.
8. Kljub visokemu vrelišču olja ne smemo preveč segrevati. Olje, ki nam ostane pri pripravljanju pečenih kolačev ali pommes frites, moramo čimprej porabiti, nikakor pa ni priporočljivo, da bi ga ponovno segrevali. Pregreto olje marsikdaj zdravju lahko več škodi kot koristi.

Mali nasveti

■ Pajke preženemo iz stanovanja, če ogle in druga mesta, kjer se radi mudijo, nalahno poškopimo z raztopino modre galice.

■ Vlažne vžigalice potegnemo večkrat prek krtače za obleko. Tako se hitro posušijo in se spet dobro prižigajo.

■ Opečna tla so videti kot nova, če jih očistimo z zelo razredčeno raztopino solne kisline.

■ Madeže belega vina zdrgnemo z zelo razredčenim spiritom ali salmijakom. Pogosto je treba splakniti tkanino z raztopino cinkovega klorida.

■ Divjačina in bravina sta prijetnejšega okusa, če ju zdrgnemo z narezano čebulo.

■ Celuloidne igračke, ki so postale bunkaste in vdrte, položimo za kratek čas v vročo vodo; takoj so spet gladke.

■ Ocvrti panirani zrezki postanejo mehki, če stoje dalj časa. Če jih za zamudnike denemo za nekaj trenutkov ponovno v vroče olje, bodo kot sveže ocvrti, lepši in okusnejši.

»Zdravila« proti raztresenosti

Raztresenost prav gotovo takih vaj, ki so „zdravilo“ vpliva na naše delo — tudi proti raztresenosti:

● Preberite dve strani knjige, nato jo zaprite in povejte, kaj ste brali.

● Nekdo naj vam pokaže tri karte. Takoj za tem naj jih skrije, vi pa povejte, katere so bile. Če vam uspe, poskusite z več kartami.

● Poglejte fotografijo, rešite prav gotovo neprijetne „dogodivščine“. Pravijo, da bi ljudje, kadar so raztreseni, morali najti čas za duševno telovadbo! Poglejmo nekaj

te list na zid, sedite, sprostiti se in osredotočite vso pozornost in pogled na ta mali krog. Če vam bodo misli kam ušle, jih hitro vrnite k fistemu krogu.

● In še ena podobna vaja: poslušajte tiktakanje ure. Mislite samo na to in ničesar drugega.

Prav gotovo se vam bodo te vaje zazdele smešne. Nič pa ne bo škodilo, če jih nekajkrat poskusite. Morda vam bodo všeč.

besed o zelo važni stvari. Ime mi je Mike Cavanag. Ali bi se lahko sestala čez petnajst minut v avli hotela?

„Ampak...“ je rekla s hladnim glasom, „kdo ste pravzaprav?“

„Ako pridete,“ sem rekel hitro, „vam bom z veseljem povedal, kdo sem. Poznam nekaj vaših prijateljev iz Jesinto Cityja in iz Dallasa. Zelo veliko mi lahko pomagata, gospodična Olson. Ne morem vam pojasnjevati preko telefona. Visok sem 175 cm, močan, imam črne lase, oblečen sem v sivo obleko in belo srnjco. Čakal vas bom v hotelski avli. Ali boste prišli?“

Nekaj trenutkov je oklevala, nato pa rekla:

„Dobro, gospod Cavanag. Zmeraj sem bila navdušena za avanturice. Videla vas bom čez petnajst minut!“

„Hvala, gospodična Olson!“ sem rekel in obesil slušalko.

„Hazel!“ sem se obrnil k njemu, „greval! Našla bova kotichek, od koder jo boste lahko videli. Boste zmogli?“

„Da, gospod Cavanag,“ mi je odgovoril. „Vem, kam se bom skrila.“

Prišla je izza vogala in se obrnila proti oknu. Gledala je po ljudeh, ki so se pogovarjali med seboj ali sedeli okoli mene. Ko me je opazila, je prišla k meni.

„Gospod Cavanag?“

„Da, gospodična Olson, izvolite sestiti!“

„Hvala! Kaj pomeni ta tajinstvenost, gospod Cavanag?“

Nasmehnil sem se, čeprav mi ni bilo za smeh. Sedela je v fotelju naproti mene tako, da jo je Hoze lahko videl izza palm, ki so bile razporejene po avli.

„Najprej vas prosim, da mi oprostite,“ sem rekel. „Sem iz Jesinto Cityja, gospodična Olson. Iz agencije Cavanag in Brenan.“

„Kakšna agencija je to?“

„Detektivska agencija,“ sem ji pojasnil.

„A tako!“ je rekla. „Ampak ne razumem...“

„Gospodična Olson, od petega do sedmega novembra 1942. leta ste bili v De Rideru v Louisiani, ali ne?“

Pogledala je stran in opazil sem, kako je pobleдела.

„Poslušajte, gospodična Olson, z avtobusom ste prišli v Alexandrijo 7. novembra. V hotelu, kjer ste imeli sobo, ste poklicali očeta po telefonu. To ste storili potem, ko ste sprejel brzojavko od starega vratarja iz De Riderja. Nato ste z letalom odšli v Dallas in se tam prijavili s svojim prvim imenom. V Dallasu ste ostali do enajstega, nato pa odleteli v Jesinto City, kjer ste z očetom prenočili, drugi dan pa odpotovali domov. Toda pustimo dejstva, ta mi niso potrebna. Hotel sem vam le dokazati, da vem, kje ste bili.“

„Zelo dobro!“ je rekla hladno. „Res sem bila tam. Ono drugo ime pa sem uporabila iz poslovnih razlogov, gospod Cavanag...“

„Prav, prav,“ sem rekel. „Se spominjate morda fanta, ki ste ga srečali šestega novembra zvečer?“

To je končno odprlo njeno pretvarjanje. Spominjala se ga je, ni nobenega dvoma! Videl sem to v njenih očeh!

„Prosim vas, jaz ne...“

„On se vas spominja,“ sem ji tiho rekel, „celo vojno, pa še pozneje, ko se je že vrnil domov. Precej romantično, kajne? Ampak takšen je, dober fant, z eno samo željo. On nas je najel, da bi vas našli, ker je mislil...“

Ni se več smejala, tudi zardevala ni več, vedela je, na kaj sem mislil.

„Gospod Cavanag, tisto noč sem bila utrujena, zelo utrujena od dela, od potovanja, pa tudi od umazanosti tretjerazrednih hotelov, kjer sem stanovala. Srečala sem tega fanta in z njim preživela zelo prijeten in brezskrben večer...“

„Gospodična, on je mislil, da ste iz Seatla.“

Njene oči so bile hladne, le roke so se ji tresle od razburjenja.

„V tistem hotelu sem se prijavila pod tujim imenom, ker sem iskala naročila za očetovo podjetje. Nismo hoteli, da bi se zvedelo, kaj delam in kaj nas zanima. Zelo mi je žal, ker sem rekla, da sem iz Seatla. Vem, kaj mu je to pomenilo, zaradi mene in...“

„On zdaj ve in tudi razume. Želel je samo, da vi veste, da se vas še vedno spominja, čeprav je od takrat minilo že pet let. Porabil je precej denarja, da bi vas našel, ker je upal — tega nisem znal preveč pametno povedati — ker je upal, da ne bo prav nič važno, kdo je in od kod je. Ali sem vam dovolj jasno povedal?“

„Dovolj jasno!“ je rekla. „Ampak jaz sem vas nala-gala, gospod Cavanag. Tudi jaz se ga dobro spominjam. Preveč dobro!“

„Ka naj mu rečem,“ sem jo vprašal.

Samo pogledala me je in ni nič rekla. „Poskušala se je osvoboditi težke more, toda zavedala se je navad in trdih nepisanih zakonov, in držala se jih je.“

„Tukaj pa jaz ničesar ne morem in vi to tudi dobro veste, gospod Cavanag!“

In vstala je, šla preko avle in izginila. Bila je lepo dekle, imela je svetle lase, ljubek obraz in vitko telo in lepe modre oči.

Čakal sem na Hozeja. Prišel je iz svojega skrivališča, ko sem pokadil cigareto. Poskušal se je zbrati, vendar mu je bil obraz bled in roke so se mu tresle.

„To je bila ona...“

„Ste jo videli v obraz, Hoze?“

Bridko se je nasmehnil in skomignil na način, kot sem videl zmigovati vse tiste, ki niso mogli ničesar storiti proti tistemu, ki je brez oblik, kakor duh časa in vere, ki razdvaja ljudi in proti kateremu niso mogli ničesar storiti.

„Reka je zelo široka, gospod Cavanag,“ je rekel Hoze. „Kljub temu jo ne bi bilo treba preplavati, lahko bi jo prehodili!“

In s temi besedami je povedal vse.

HENRY SLESAR

samo za trenutek

Imela sta 18.000 dolarjev, vendar nista mogla potrošiti niti centa. Razložila sta denar po mizi in tako ure in ure sedela ter ga gledala.

— Odšel bom! — je nenadoma izjavil Phil Renick.

— Kam? — je vprašal Davy White.

— Kupil bom nekaj sendvičev in časnike. Malo si moram pretegniti kosti...

— Ali misliš, da je to zares pametno? Ne smeš pozneje dolžiti mene, če se ti kaj pripeti, — je nezadovoljno mrmral Davy. — Menda nisi pozabil na tisto žensko, ki naju je videla in ki jo policija gotovo dobro varuje?

— Molči! Saj sam dobro veš: če se meni kaj zgodi, tudi tebi ne bodo prizanesli. A kar zadeva našo damo, bodi brez skrbi in prepusti stvar meni.

Iz vlekel je revolver iz žepa in ga pregledal. Vse to so bile kretnje pravega profesionalca, in to je postalo Davyju zdaj povsem jasno.

Ulice so bile polne otrok. Phil je imel otroke rad, ker so vedno ovirali policijske akcije. V ušesih so mu še vedno zvenele Davyjeve besede: „Ne smeš pozneje dolžiti mene!“ Spomnil se je, kako se njun tako enostavni in dobri načrt ni posrečil do popolnosti.

Predvsem sta imela neprijetnost z bančnim blagajnikom, ki je precej časa okleval, preden jima je izročil denar. Toda — prijetno presenečenje: dobila sta več, kakor sta pričakovala. A ko sta se umaknila, je moral Davy uporabiti revolver. Nekega moškega je zadel z dvema krogla. Je bil mrtev? Philu je bilo to pravzaprav vseeno. Za oba bi bil to popoln uspeh, če policaji ne bi bili našli neke priče.

Te ženske nista videla vse dotlej, ko je bilo že prepozno. Stala je na ulici prav nasproti banke in je vse videla. To je bila neka čedna plavalaska. Ko jo je Phil zagledal, se ni niti ganila. Mirno je opazovala, kako je bančni uradnik padel pod Davyjevimimi strelji, nato pa se je obrnila in odšla. Tu se dalje ni dalo ničesar več storiti. Če bi streljala nanjo, bi s tem opozorila nase in povzročila nepotrebno senzacijo.

Phil se je ustavil pri časniškem kiosku in kupil časnik. Zgodba o

ropu banke je bila natisnjena na prvi strani. Kakor je pričakoval, je plavalaska vse videla. Dala je točen opis dogodka in oseb in do podrobnosti opisala vso akcijo. Phil je kupil sendviče in se nato vrnil v hotel.

Davy je takoj segel po časniku. — Kaj bova storila zdaj, Phil? Ta ženska naju bo pripeljala naravnost pod vešala!

— Nič se ne vznemirjaj! — je mirno odgovoril Phil. — Z njo bom že opravil...

— Toda kako? Prav gotovo je ves čas pod policijskim nadzorstvom.

— Dejal sem ti, da se ne vznemirjaj! Imam načrt. Ti mi moraš samo zaupati. Sicer pa ne pozabi, da

misli

● Arhiv je kraj, kjer stvari izgubljajo metodično.

(F. Thompson)

● Če beremo knjigo o duševnih boleznih, nas spravlja v največje začudenje to, da srečamo v njej toliko duhovnih profilov svojih najboljših prijateljev.

(G. Papini)

● V zakonu so najtežja prva leta tja do dvajset, trideset; pozneje se že shaja.

(P. Hervieu)

● Brbljavci so še najbolj diskretni: brbljajo, brbljajo in ne povedo nič.

(D'Houdetot)

● Brodolomcu je prav gotovo najbolj žal za to, da ne more pripovedovati, kako je utonil.

(R. Gomez de la Serna)

zdaj ne bi bila v taki kaši, če ti ne bi bil streljal. Torej, da se razumeva: zdaj bom odšel, a ti boš ostal tu. Nikogar ne puščaj v sobo!

— V redu, Phil, ne preostane mi nič drugega, kakor da ti verjamem.

S taksijem se je odpeljal do Sedme avenije. Kmalu je našel hišo, ki jo je iskal: veliko prodajalno izgotovljenih oblek.

— Govorili želim z Martyjem Hirschem... — je dejal Phil tajnici. — Povejte mu samo, da želi Phil govoriti z njim in da je zadeva zelo nujna.

— Pozdravljen, Phil... — je zamrmral debelušast človek, ki se je kmalu zatem pojavil. Bilo mu je videti, da tega obiska ni posebno vesel.

— Zdi se mi, da si pozabil na starega prijatelja, a to zdaj niti ni tako važno. Dal mi boš kar potrebujem, pa bom takoj spet odšel.

— A kaj naj bi bilo to?

— Potrebujem policijsko uniformo.

— Toda jaz... Poslušaj Phil... — Marty! Ne moreva se tu mnogo pripraviti in izgubljati čas. Meni je uniforma potrebna in ti mi jo moraš dati!

— Dobro, nikaar se takoj ne razburjaj! Dal ti bom uniformo, toda da veš, revolverja nimam.

Phil je dobil lepo policijsko uniformo. Poslovil se je od starega prijatelja in stopil z zavojem pod pazduho na ulico.

Pripeljal se je s taksijem do mesta, kjer sta z Davyjem pred nekaj dnevi oropala banko. V kratkem času je spoznal, da je v vsej okolici kar mrgolelo policajev. Posebno še pred hišo nasproti banke, kjer je stanovala lista usodna plavalaska. Phil je odšel v majhno restavracijo nedaleč od banke.

V lokalu je bilo le malo gostov. Stopil je proti sanitarnim prostorom in si v njih oblekel policijsko uniformo. Svojo civilno obleko je zavil v paket in jo vtaknil v košaro za odpadke. Nato je stopil na ulico.

Prišel je do policajev, ki so strazili pred hišo plavalaske.

— Dober dan, dečki! Ali ste morda videli Weberja?

Weber je bil detektiv, s katerim je imel Phil že nekajkrat opravka. — Ne, ni ga tu. Bo tudi on prišel? — Da bila sva skupaj na postaji, ko nama je šef rekel, naj običnem plavalasko. Weber se je gotovo medpoloma še ustavil na domu. Nič zato, sam bom odšel k njej, a ko pride Weber, ga pošljite za menoj. A kje je njeno stanovanje?

— V drugem nadstropju, vrata štiri.

Stopil je v hišo, poklical dvigalo in se z njim povzpел do drugega nadstropja. Potrkal je na vrata.

— Policija. Gospodična, odprite! Moram vas nekaj važnega vprašati.

Phil je bil presenečen, ko je videl plavalasko iz bližine. Ni bila tako mlada, kot je mislil.

Mirno je odpel gumbe policijske suknje in izvlekel revolver.

— Če spregovorite samo besedico, bom streljal. Bodite tako prijazni in odidite v drugo sobo.

Dekle je brez ugovora ubogala. Morda ni bila niti toliko prestrašena kakor prepadena. Ko ji je ukazal, naj se uleže na posteljo, je to pri priči storila. Čutila se je nekoliko bolj varno in se celo nekoliko nasmehnila. Nato je vzel neko preginjalo in ji ukazal, naj si ga položi na želodec. Tudi to je storila, ne da bi razumela pomena te igre. Še preden ga je razumela, je bila mrtva.

Zvok strela je bil pridušen, a Phil je za vsak primer vendarle pregledal vse prostore in pogledal skozi okno. Vse je bilo v redu. Nihče ni ničesar slišal. Ko je prišel iz hiše, so policaji že stali pred hišnimi vrati.

— Weberja še ni? — je vprašal Phil. — No, nič za to. Ko pride, mu povejte, da sem že vse opravil, pa mu ni treba oditi k njej. Damica mi je povedala vse, kar sem potreboval. No, pa adijo, dečki!

Ko je prispel Phil do hotela, je bil že mrak.

Odprl je vrata... V tistem trenutku je Davy iz revolverja sprožil strel proti „policaju“.

Phil mu ni utegnil pojasniti zmo-

Janko Messner:

Vzajemno si ustvarjajte življenje mlado

(Zborna recitacija ob 60-letnici Slovenske prosvetne zveze)

Čas je stal. Matjaž je spal v Peci kakor klada.

V prošnji, glej procesiji se zgrinjale vasi so naše,
po žitnih poljih v soncu pel moj rod je slavo Bogu
za kruh v mizi in da zdrava v hlevu mu bila bi krava
širo po tej zemlji, kejler šumi skrivnostna Drava.
Vdano sključen se znožil je nad motiko, koso,
baral ni, ko stopal je na polje še pred roso,
odkod prihaja beli kruh na mizo le gosposko,
v njegovi pa ovsenega zmanjkuje...

Vdano sključen se znožil je nad motiko in momljal:
je božja volja taka, da nosi vsak svoj križ do groba...

Učili so moj rod ponižnosti,
mu skromnost vcepjali in strah pred oblastveniki.
Kanjlija jezik je zavezovala mu domači,
zasramovala ga je ljudska šola, češ —
da slovensko govore pastirji le, orači!

Vdano sključen se znožil moj rod je nad motiko:
je božja volja taka, da nosi vsak svoj križ do groba...

Samo o delopustu zbivali se fantje so v vasi,
ko delo postorjeno jim spet je dihat dalo,
ubrali so glasove — ta spod, ta čez — zapeli,
da zazvene šipe v oknih so deklek veselo
in stari v zadoščenju so momljali: glej naš rod,
ki hodi tod stoletja dolga že, je sebi zvest —
podnevi ljubi trudapolno delo, zvečer pa pesem svojo.

Pojdem med polja, kjer žita zore, bom v koči obiskal predrago
dekle... In deklica dala mi rdeči je cvet... Oj, polno je
kiasje, povabim jo žeti! Rdeče so zarje obilile nebo... Je toplo
strnišče in srce gorko! In s plugom bom rezal ožarjeno grad.
Oj, Bog dal bo zrnja in ženke za trud!

(Milka Hartman)

Čas je stal. Matjaž je spal v Peci kakor klada!
Tedaj se nam nebo je zatemnilo sred vigradi,
prepelo se s krvavordečim križem,
pošastno zlomljenim, od severa do juga,
od vzhoda do zahoda, da smo otrpnili
ko piščeta pod jastrebovim črnim frfotanjem...

Smrt. Neizprosno smrt vsem narodom slovanskim —
ledeno sikenila pošast je hitlerjanska.
Smrt, neizprosno smrt Slovincem tu v deželi —
lobanja nje mrtvaška je zašklepetala.

Čas je stal. Matjaž je spal v Peci kakor klada!
Ni vstal, ni zavožljaj, ni treščil izza mize.
Matjaž je spal v Peci kakor klada.
In škofje in kanclije so pridigali vdanost.
Vdanost v voljo božjo. Slavo jührerju!

Matjaž je spal, a zaživeli so lesovi v Karavankah,
zganili so se, zašumeli v zelenem svojem zdravju,
vstali Lenart, Johan, Aleš in zakopali se v gošči
in v nedrjih koroških kri prelili
v boju za svobodo zemlje te nesrečne.

Narod zdaj si pisal sodbo svojo sam je,
Matjaž bil vsakdo je, ki hrbet se mu ni usločil,
Matjaži bili so Seljani in Obirčani,
vsi tisti, ki so glave jim odrezali
na Dunaju, ki so sežgali jim telesa v Dachau.
Matjaži: Urh, Tomaž, Florijan, Micka,
Matjaži: Jernej, Jurij, Miha in vsi drugi...
ki s culo so na hrbtu spodili z doma jih v nemško noč.
O, kolikšna procesija upornikov!
O svetli krik „Na jurji vse do zmagel“
O žilav narod, ki otrešel se je hlapčevanja!

Vstani in se brani, trin, če res si sin svobodljubnega očeta!
Glasno zakliči v svet: „Kdo se je tako prevzel, da nas bi rad
preštel? Saj nismo v gostih — na teh koroških tleh — na zemlji,
s krvjo slovensko, z znojem našim prepojeni!“

(Valentin Polanšek)

Zavel je topel veter. In vdihnil eno misel vsem ponižanim:
razbijmo vse okove, razbijmo jarem, ki nam tilnik žuli!
Čeprav nas malo je na morju pobesnelem,
nas sila je združila, da izdajalca ni med nami.

In bil je maj, ves sončen in prežarjen.
Zvonovi v cerkvicah koroških so zapeli:
zmage pesem, svetlo in kipečo vso od radosti,

a koj nato bodoče in skeleče zacingljali
mrtvaški zvončki so spomin vseh padlih:
MEMENTO NARODNI...
memento narodni Slovincem na Koroškem:
nikoli in nikdar, slovenski narod na tej zemlji,
ne zabi, kolikšna bila je cena
za svobodo, ki jo dan na dan uživaš!
Nikoli in nikdar naj brat ne vstane zoper brata,
naj jezik mu usabne v ustih, kedor razkeraja
svobodnega duha napredka na tej zemlji!
Kostem zdaj našim, v zemlji tej trobnečim,
dolžniki ste vsak zase in vsi skupaj —
VZAJEMNO SI USTVARJAJTE ŽIVLJENJE MLADO
in varujte svoboščine, ki zanje smo umrli:
enakost in svobodo, bratstvo med narodi,
CLOVEČNOST LE RESNIČNA VAM VSEM VODILO BODI!

Če so bomo copili mladi, je nevarnost velika, da pozneje drug
druga ne bomo več poznali, da ga ne bomo več spoštovali.
Vlekli bomo vsak v svojo smer in si bomo pri važnih nastopih
in odločitvah tuji. Prav mi mladi moramo danes realno gledati
na svet in se široko razgledati, pri tem pa nam ni treba
prodajati svojega pričrpanja. A borimo se za lastno demokrati-
čnost, za srpnost in lastnih vrstah! Če bomo zdrženi, kadar gre
za našo eksistenco, so našo silo ne bodo parazgubili!

(Miško Kunik, Mladje)

VZAJEMNO SI USTVARJAJMO ŽIVLJENJE MLADO
in varujmo svoboščine, ki zanje so umrli:
enakost in svobodo, bratstvo med narodi!
CLOVEČNOST LE RESNIČNA NAM VSEM VODILO BODI!

izberite tudi vi!

- Štefan Žeromski: **PRED POMLADJO**, roman iz Poljske po prvi svetovni vojni, 248 str., ppl. 35 šil.
- Peter Ryhiner: **LOV NA TREH KONTINENTIH**, lovske dogodivščine iz Amerike, Afrike in Azije, 356 str., ilustr., kart. 52 šil.
- Arthur C. Doyle: **SHERLOCK HOLMES**, detektivske zgodbe, dve knjigi skupaj 120 str., pl. 30 šil.
- Hans H. Kirst: **08/15 DANES**, kritičen roman o zahodnonemški vojski, 292 str., ppl. 65 šil.
- Konstantin Paustovski: **ČRNO MORJE**, roman o ljudeh in krajih ob Črnem morju, 176 str., ppl. 18 šil.
- Vinogradov: **TRI BARVE ČASA**, roman o francoskem pisatelju Stendhalu, dve knjigi skupaj 596 str., br. 30 šil.
- Gustav Schalk: **PRIPOVEDKE O RIMSKIH BOGOVIH IN JUNAKIH**, 260 str., slik. priloge, pl. 48 šil.
- Branko Čopič: **NE JOČI, BRONASTI STRAŽARI** spomini na partizanska leta, 184 str., ilustr., kart. 32 šil.
- Stephen Coulter: **NEPOTEŠLJIVO HREPENENJE**, življenjski roman francoskega pisatelja Maupassanta, 328 str., pl. 74 šil.
- Claude Aveline: **ŽIVALSKI PARADIŽ**, zbirka duhovitih domislic in primerjav, 120 str., br. 15 šil.
- Norbert Fryd: **KARTOTEKA ŽIVIH**, roman iz nacističnega koncentracijskega taborišča, 400 str., pl. 58 šil.
- Ivan Jčremov: **SKRIVNOST TEMNEGA PLANETA**, roman o vesoljskih poletih, dva zvezka skupaj 300 str., ilustr., br. 25 šil.

Posamezne knjige lahko naročite v knjigarni

„naša knjiga“, celovec, wulfengasse

Avstrijski dogodki

Občinske volitve na Tirolskem

Z izjemo mestne občine Innsbruck so minulo nedeljo na Tirolskem in Vzhodnem Tirolskem volili nove občinske odbore. Pri volitvah so socialisti spet zabeležili lepe uspehe, medtem ko sta ÖVP in FPÖ utrpele občutne izgube. SPÖ je dobila dobrih 10 tisoč glasov več kot leta 1962 ter se je števílo njenih mandatov povečalo od 360 na 436; izguba ÖVP in njenih zvez znaša skoraj 10.000 glasov in 244 mandatov, medtem ko je FPÖ padla od 7210 na 4875 glasov in od 41 na 21 mandatov.

Profi zastopavljanju Koroške

Prejšnji teden je gradbišče elektrarne pri Bistrici v Rožu obiskal pristojni minister za promet dipl. ing. Weiss. Potek gradnje mu je obrazložil direktor ÖDK dipl. inž. Werner, ki je ob tej priložnosti napovedal, da bo po bistriški elektrarni prišla na vrsto gradnja elektrarne pri Rožeku. Vendar je direktor Werner opozoril, da bo treba rešiti še mnoga vprašanja, predvsem pa bi morali na Dunaju nehati z zastopavljanjem Koroške. Pozval je ministra, da bi podprl prizadevanja ÖDK za uresničitev nadaljnjih načrtov, kar je minister Weiss tudi zagotovil.

Nad 50.000 televizorjev na Koroškem

S 1. marcem 1968 je bilo na Koroškem prijavljenih 51.480 televizorjev in 122.716 radijskih sprejemnikov. Dovoljen za dodatne radijske sprejemnike (n. pr. za avtomobile) je bilo izstavljenih 10.221, dovoljenj za dodatne televizorje pa samo deset.

NOVICE IZ SLOVENIJE

Radio v Sloveniji

V Sloveniji je zdaj okoli 465.000 radijskih sprejemnikov. Radio-televizija Ljubljana je v zadnjih letih postavila nove močne oddajnike na Kumu in Krvavcu, letos pa namerava postaviti nova oddajnika na Plešivcu in Pohorju, medtem ko je za prihodnje leto v načrtu gradnja oddajnika na Nanosu. Z novimi oddajniki hočejo zagotoviti predvsem sprejemanje UKV programa. Celotne investicije bodo dosegle vsoto 600 milijonov starih dinarjev. Po dograditvi te oddajne mreže bo na celotnem slovenskem narodnem ozemlju mogoče sprejemati spored v slovensščini.

Srečanje koroških partizanov

Občina Ravne na Koroškem se že pripravljala na svoj občinski praznik, ki ga obhajajo vsako leto 15. maja. Letos bo osrednja prireditev 12. maja, ko se bodo v Mežici srečali borci koroških partizanskih enot ter se spomnili 25-letnice partizanskega napada na Mežico. Pri napadu na Mežico je bil ranjen tudi komandant prvega koroškega bataljona narodni heroj Franc Paster-Lenart, ki je nekaj dni pozneje umrl za poškodbami.

Desetletnica ceste

Na Otočcu, znanem turističnem centru Dolenskega, so se ob koncu prejšnjega tedna zbrali številni mladi ljudje iz vse Jugoslavije — nekdanji graditelji avto ceste Ljubljana-Zagreb, ki so jo dogradili pred desetimi leti. Udeleženci te velike mladinske delovne akcije so se po desetih letih spet srečali v iskrenem tovarištvu, ki jih je povezovalo že med gradnjo ceste, katera nosi simbolično ime „Bratstvo in enotnost“. Ta cesta je — kakor je poudaril predsednik novomeške občine — skrajšala razdaljo med Ljubljano in Zagrebom, skrajšala pa je tudi razdalje med ljudmi.

Nov predsednik slovenske mladine

Centralni komite Zveze mladine Slovenije je za novega predsednika izvolil Milana Kučana, ker je bil prejšnji predsednik slovenske mladinske organizacije izvoljen za predsednika Zveze mladine Jugoslavije. Na prvi seji pod vodstvom novega predsednika je odbor ZMS razpravljaval o perečih problemih športa ter o reviji „Problemi“.

Živinski sejem

Rejska zveza pincgavskega goveda za Koroško in Vzhodno Tirolsko bo v torek 9. aprila priredila svoj prvi letošnji plemenski sejem v Lienzu na Vzhodnem Tirolskem. Na sejemu bo prignanih 50 bikov, 40 krav in telic. Začetek sejma ob 9.30 uri.

Podjunski trgovski CENTER

bratje RUTAR & Co

Dobla ves-Eberndorf

Mešalnike za beton

80 l v najboljši kvaliteti

vključno motor 2590.—
brez motorja 1790.—

Vabljeni tudi v hotel-gostilno RUTAR

RADIO PROGRAM

AVSTRIJA

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.40 Jutranja razmišljanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.20 Glasba — 9.00 Šolska oddaja — 10.05 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave, pregled sporoda — 13.45 Opoldanski koncert — 14.15 Slovenska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Koncert po željah — 18.00 Razgledi po deželi — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otroci — 23.10 Ogledalo poročil.

Sobota, 6. 4.: 7.55 Domači vrt — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za filateliste — 14.20 Godba na pihala — 15.00 Pripovedke — 15.30 Koncert po željah — 17.10 Pisano sobotno popoldne — 18.00 Ženska oddaja — 18.45 Kulturnopolitične perspektive — 20.10 Pisan večerni spored — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 7. 4.: 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Nedeljsko jutro brez skrbi — 10.30 Pripovedka — 11.00 Dunajski zajtrk z glasbo — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.25 Glasbeni desert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert po željah — 16.00 Otroška ura — 16.25 Dunajski bonbončki — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Ogledalo koroškega tiska — 18.15 Pisane note — 18.45 Ljudske pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Kaj menite vi, gospod Farkas — 20.45 Na dobro soseščino.

Ponedeljek, 8. 4.: 8.05 Zveneč jutranji pozdrav — 8.30 Solar Gerber, roman — 9.00 Prijubljene melodije — 9.30 Zakaj pa poje škrjanček — 10.05 Dopoldanski koncert — 11.00 Ljudska glasba — 14.00 Ženska oddaja — 15.30 Otroška ura — 17.10 Pomladanske melodije — 20.10 Slušna igra — 21.30 Ljudska glasba sosedov: Jugoslavija.

Torek, 9. 4.: 5.05 Ljudske viže — 8.15 Davčno pravo — 8.20 Prijubljene melodije — 9.30 Ljudske pesmi in ljudski plesi — 11.00 Ljudska glasba iz Nižnje Avstrije — 14.00 Ženska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Otroška ura — 17.10 Zabavna glasba — 18.00 Problemi koroških mest — 19.15 Ljudske pesmi — 20.10 Orkestrski koncert — 21.40 Dirigira Robert Stolz.

Sreda, 10. 4.: 5.05 Godba na pihala — 8.05 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Prijubljene melodije — 9.45 Prišla je pomlad — 10.05 Komorna glasba — 11.00 Ljudska glasba — 14.00 Ženska oddaja — 15.15 Koroški avtorji — 15.30 Ljudska glasba iz Slovenije — 17.10 Zabavna glasba — 18.00 Kultura prizma — 19.15 Na obisku pri koroških godabah na pihala — 20.10 Prišel sem prezgodaj, prišel sem prepozno... — 21.00 Za prijatelja planin — 21.15 Zdjaj pride pomladni čas.

Četrtek, 11. 4.: 6.00 Bolzoni: Menuet — 6.15 Orkestrski koncert — 8.15 Jutranji koncert — 9.30 Ljudske pesmi in viže — 13.50 Pripovedke — 14.00 Ženska oddaja — 15.00 Ura pesmi — 15.30 Otroška ura — 16.00 Glasba iz starih mest — 17.10 Musica sacra — 19.05 Glasba na godala — 20.10 Velikonočne šege iz Štajerske in Koroške — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 12. 4.: 5.05 Jutranja glasba — 7.30 Nabožne pesmi — 8.15 Nabožna glasba — 9.00 Glasba za veliki petek — 12.10 Simfonični koncert — 13.30 Pripovedke — 14.00 Koroška domovinska kronika — 15.05 Križev pot — 17.10 Pasijonska glasba — 18.00 Roke, pripovedka — 19.05 Komorna glasba — 21.00 Iz življenja koroške glasbe.

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opazovanja — 7.10 Včeraj večer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.10 Jutranja glasba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevanjih — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Slavni dirigenti, slavni orkestri — 14.15 Lepi glas — 14.45 Mednarodna gospodarske vesti — 15.00 Več učenja, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhna dragocenosti — 17.10 Kultura poročila — 18.00 Mladinska redakcija — 18.30 Pregled večernega sporeda — 22.10 Šport z vsega sveta.

Sobota, 6. 4.: 6.05 Govori Fritz Schilling — 6.14 Vesele melodije — 9.00 Smehljaj spada k lepemu vedenju — 13.30 Tehnični razgledi — 13.45 Iz sveta opere — 14.30 Literarna delavnica — 15.00 Zborovski in orkestralni koncert — 17.10 Kritično osvetljeno — 18.00 Evropa poje: španija — 19.20 Oddaja zveznega kanclerja — 19.45 Hämbergov katoldofan — 20.00 Portret — 21.00 Koncertna glasba iz Italije.

Nedelja, 7. 4.: 6.05 Vesele melodije — 8.05 Včeraj večer v svetu — 8.15 Lepa umetnost — 9.10 Nedeljska satirična oddaja — 9.40 Liszt: Slavček — 13.20 Stališče — 13.35 Operni koncert — 14.30 Solar Gerber, roman — 15.00 Majhen koncert — 17.05 Magazin znanosti — 17.45 Kako nastane knjiga — 18.00 Veselo petje, veselo igranje — 18.55 Velikonočne slavnostne igre iz Salzburga.

Ponedeljek, 8. 4.: 6.05 Odkrito povedano — 6.08 Vesele melodije — 9.00 Za prijatelje glasbe — 13.00 Operni koncert — 15.45 Koncertna ura — 17.15 Knjiga tedna — 17.30 Mladinska redakcija — 19.00 Večerni žurnal — 20.00 Lahko govorimo o tem — 20.30 Koncert — 23.10 Sodobna glasba.

Torek, 9. 4.: 6.05 Predno odidete — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 9.00 Za prijatelje glasbe — 15.45 Koncertna ura — 17.15 Pripovedka — 17.30 Aktualnosti iz krščanskega sveta — 18.00 Večerni koncert — 19.45 Pesmi — 20.00 Spectrum Austrija — 21.30 Zabavna glasba.

Sreda, 10. 4.: 6.09 Vesele melodije — 8.05 Jutranja glasba — 9.00 Za prijatelje glasbe — 15.00 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhna dragocenosti — 17.30 Mladinska redakcija — 18.00 Večerni koncert — 19.45 Šanson — 20.00 Pasijonska glasba — 20.20 Kriminalna igra.

Četrtek, 11. 4.: 6.05 Jutranji koncert — 9.00 Za prijatelje glasbe — 15.00 O človeški žalosti — 15.30 Koncertna ura — 16.45 Sto let — 20.00 Orkestrski koncert — 22.30 Kraljica instrumentov.

Petek, 12. 4.: 6.05 Nabožni koncert — 7.20 Dela starih mojstrov — 9.45 Glasba — 15.00 Pasijonska glasba — 15.05 Križev pot — 18.00 Večerni koncert — 20.00 Pasijonska glasba.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 6. 4.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Mali recital.

Nedelja, 7. 4.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 8. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave, pregled sporeda — Za ženo in družino — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem.

Torek, 9. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave — športni mozaik — Poganstvo in krščanstvo.

Sreda, 10. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

Četrtek, 11. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Križev pot.

Petek, 12. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Evangelij trpljenja in smrti našega gospoda po Mateju.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napatki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Prireditev dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentarji — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nekturno.

Sobota, 6. 4.: 8.08 Glasbena matineja — 9.45 iz albuma skladb za mladino — 11.15 Kar po domače — 12.40 Popevke iz študija 14 — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Od melodije do melodije — 15.00 Komentarji — 15.45 Naš podlistek — 17.35 Igramo beat — 18.15 Prvakar prispelo — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Godala v ritmu — 20.00 Plesni in revijski orkester RTV Ljubljana — 20.30 Zabavna radijska igra.

Nedelja, 7. 4.: 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 8.35 Skladbe za mladino — 9.05 Voščila — 10.00 šepomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Nedeljski mozaik lepih melodij — 12.00 Voščila — 13.15 iz opernih partitur — 14.00 Popoldne ob lahki glasbi — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.05 Poje slavni pevci — 17.30 Radijska igra — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.15 Serenadni večer.

Ponedeljek, 8. 4.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.45 Za mlada gria — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.05 Razpoloženska glasba — 14.35 Voščila — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.40 Poje zbor „Slava Klavara“ — 17.05 Odlomki iz opere „Bank Ban“ — 18.15 Signali — 19.15 Poje Marjana Deržaj — 20.00 Filharmonični koncert — 22.10 Radi ste jih poslušali.

Torek, 9. 4.: 8.08 Operna matineja — 9.25 Narodne zdravice — 9.40 Cicibanov svet — 11.15 V ritmu današnjih dni — 12.40 Majhen koncert pihalnih orkestrrov — 14.25 Lahka glasba — 15.40 V terek nasvidenje — 17.05 Igra Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 Slovenske narodne — 18.45 Narava in človek — 19.15 Poje Irena Kohont — 20.00 Od premiere do premiere — 21.00 Pesem godal — 21.15 Deset pevcev, deset melodij — 22.15 Jugoslovanska glasba.

Sreda, 10. 4.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravilic in zgodb — 9.10 Slovenski pevci in ansambli zabavne glasbe — 9.45 Glasbena pravilica — 11.15 Slovenske narodne in narodno-zabavne melodije — 12.40 Operetni zvoki — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Igramo za razvedrilo — 14.35 Voščila — 15.45

NAJBOLJ ZANESLJIVO RASTOČA SADNA DREVEŠKA NUDI DOMAČA DREVESNICA

MARKO POLZER, pd. LAZAR pri Št. Vidu v Podjuni

Ribež, žetplja in meravdelj polovična cena

Naš podlistek — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Naši glasbeni umetniki — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Vrhovi operne poustvarjalnosti — 22.10 Za ljubitelje jazz.

Četrtek, 11. 4.: 8.08 Operna matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Zagorske narodne pesmi — 11.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe — 12.10 Nekaj prizorov iz opere „DESETI BRAT“ — 12.40 Igrajo pihalni orkestri — 14.05 Izbrali smo vam — 15.40 Mali recital — 17.05 Četrtekovi simfonični koncert — 18.15 Turistična oddaja — 18.45 Jezikovni pogovori — 19.15 Poje Majda Sepe — 20.00 Četrtekov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.10 Večer slovenske komorne glasbe.

80 let bolniškega zavarovanja v Avstriji

Zadnje soboto je minilo 80 let od dneva, ko je bil v Avstriji sklenjen zakon o bolniškem zavarovanju, ki je začel veljati 1. avgusta 1889. Takrat je bil v bolniško zavarovanje vključen le majhen del prebivalstva, namreč delavci v tovarnah in nekaterih panogah obrbnega gospodarstva. Šele polagoma je zakon doživel celo vrsto izpopolnitev, tako da je veljal za vse delojemalce. V drugi republiki pa je bil na tem področju narejen še korak naprej, ko so bili v obvezno bolniško zavarovanje vključeni tudi obrtniki in končno še kmetje.

Danes zajema bolniško zavarovanje že skoraj celotno prebivalstvo ter predstavlja enega izmed temeljev socialne politike v Avstriji. Ob jubileju, ki ga obhaja ta pomembna socialna pridobitev, pa je treba spet enkrat opozoriti na dejstvo, da je bil v prvih vrstah boja za tak razvoj v vseh desetletjih delovni človek, ki je tudi danes pobornik nadaljnjega razvoja in napredka.

Petek, 12. 4.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Poje mešani zbor „Svoboda“ iz Domžal — 9.40 iz glasbenih šol — 11.15 Igramo za vas — 12.40 Iz kroja v kraj — 14.05 Iz arhiva lahke glasbe — 14.35 Voščila — 15.20 Turistični napotki — 15.45 Kulturni globus — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Glasbene igranke — 18.15 Zvočni razgledi — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.15 Poje Jožica Svete — 20.00 Zbor bolgarskih rudarjev — 20.30 Dobimo se ob isti uri — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakah.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 6. 4.: 17.00 Za otroke — 17.35 Če glasbe ne bi bilo — 18.00 Od tedna do tedna — 18.30 Dober večer v soboto — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Komentar dr. Partischa — 20.15 Previdnost pri ženskah, družinska komedija — 21.40 Čas v sliki — 21.50 Šport — 22.00 Iz Londona: Grand Prix Eurovision 1968.

Nedelja, 7. 4.: 16.30 Pozabljena punčka — 16.40 Svet mladine — 17.05 Flipper — 17.30 Film zate — 18.00 K. Heinrich Waggerl bere svoja dela — 18.30 Družina Riegler — 19.00 Čas v sliki — 19.30 športni pregled — 20.10 Živa beseda — 20.15 Sedem tednov na ledu — 21.45 Solnograški pasijon — 23.15 Čas v sliki.

Ponedeljek, 8. 4.: 18.00 Neznani svet — 18.30 Podoba Avstrije — 19.00 Playboy — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Solo za O. N. C. E. L. — 21.10 Poštni predal 7000 21.20 Šport — 22.20 Čas v sliki — 22.30 Posebej za vas.

Torek, 9. 4.: 18.00 Koncert — 18.30 Pozor, smrtna nevarnost — 19.00 Mathias Wieman pripoveduje — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Ta naš svet — 21.00 Belanija — 22.25 Čas v sliki — 22.35 Forumski pogovor.

Sreda, 10. 4.: 11.00 Ta naš svet — 11.45 77-Sunset-Strip — 16.45 Pavliha pomaga zajčku — 17.25 Za otroke — 17.50 Za družino — 18.30 Aktualnosti s področja kulture — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Sedem tednov na ledu — 21.40 Mestni pogovori, nato čas v sliki.

Četrtek, 11. 4.: 18.30 šport — 19.00 Oče, ura je prišla — 19.45 Čas v sliki — 20.10 Zanimalo vas bo — 20.15 Lessing: „Modrec Natan“ — 22.45 Čas v sliki.

Petek, 12. 4.: 17.30 Prenos iz Innsbrucka — 18.30 Podoba Avstrije — 19.00 Končano je — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Requiem — 21.35 Čas v sliki.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 6. 4.: 14.40 Šolska oddaja — 16.00 Nogometna tekma Francija - Jugoslavija — 17.45 Kažipot — 18.00 Obzornik — 18.20 Sneguljčica — 19.20 S kameru po svetu — 20.00 Dnevnik — 20.35 Humoristična oddaja — 21.35 Videofon — 22.00 Izbor popevke za veliko nagrado Evrovizije — 23.45 Poročila.

Nedelja, 7. 4.: 9.25 Poročila — 9.30 Dobra nedelja — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Mokedajeva matineja — 12.00 Nedeljska konferenca — 19.15 Gora skrivnosti — 19.45 Filmska burleska — 20.00 Dnevnik — 20.50 Zabavno glasbena oddaja — 21.50 Športni pregled — 22.20 Dnevnik.

Ponedeljek, 8. 4.: 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 Šolska oddaja — 15.45 Ruščina — 16.10 Angleščina — 17.00 Poročila — 17.05 Oddaja za otroke — 17.30 Od zore do mraka — 18.00 Obzornik — 18.30 Prilivkast in rastni hormon — 18.50 Kulturna reportaža — 19.20 Turistična oddaja — 19.45 Vokalno instrumentalni solisti — 20.00 Dnevnik — 20.35 Drama — 22.15 Glasbena oddaja — 22.45 Dnevnik.

Torek, 9. 4.: 14.50 Šolska oddaja — 15.40 Angleščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.40 Poročila — 17.45 Risanka — 18.00 Oddaja za italijansko manjšino — 18.25 Test z glasbo — 18.55 Torkov večer — 19.20 Svet na zaslону — 20.00 Obzornik — 20.40 Celovečerni film — 22.10 Kulturna panorama — 22.50 Poročila.

Sreda, 10. 4.: 16.55 Madžarska oddaja — 17.10 Poročila — 17.15 Lutkovna zgodba — 17.45 Kje je, kaj je — 18.00 Obzornik — 18.20 Združenje radovedneže — 19.05 Baletna lepjenka — 20.00 Dnevnik — 20.30 Najpredni tokovi slovenske dramatike med obema vojnama — 21.45 Belfegor — 22.15 Poročila.

Četrtek, 11. 4.: 14.50 Šolska oddaja — 15.45 Nemščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.40 Poročila — 17.45 Vijavaja, ringaraja — 18.00 Obzornik — 18.20 Narodna glasba — 18.45 Po sledeh napredka — 19.05 Samci, humoreska — 20.00 Dnevnik — 20.35 Dva kolektivna — 21.35 Tuj glasbeni program — 22.05 Poročila.

Petek, 12. 4.: 14.50 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.25 Poročila — 17.30 Film za otroke — 18.00 Obzornik — 18.20 Mladinski koncert — 19.05 Na sedmi stezi, športna oddaja — 19.35 Srečanja — 20.00 Dnevnik — 20.35